



DET KONGELIGE  
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

# Prop. 104 S

(2021–2022)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

---

## Endringer i statsbudsjettet 2022 under Landbruks- og matdepartementet (Reindrifftsavtalen 2022/2023)



# Innhold

<b>1</b>	<b>Innledning</b> .....	5	5.5	Produktivitet .....	19
			5.6	Prisutvikling .....	20
<b>2</b>	<b>Grunnlaget for forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2022/2023</b> .....	6	<b>6</b>	<b>Nærmere om enkelte viktige politikkområder</b> .....	22
2.1	Hovedavtalen for reindrifften .....	6	6.1	Innledning .....	22
2.2	Grunnlaget for reindriffts- politikken .....	6	6.2	Areal .....	22
2.2.1	Hurdalsplattformen .....	7	6.3	Klimatilpasning og beredskap .....	23
2.3	Sametingets innspill .....	7	6.4	Grensekryssende reindrift .....	23
			6.5	Norsk-finsk reingjerde- konvensjon .....	24
<b>3</b>	<b>Inneværende reindriffts- avtale – Reindrifftsavtalen 2021/2022</b> .....	8	6.6	Chronic Wasting disease (CWD) .....	24
			6.7	Rovvilt .....	25
<b>4</b>	<b>Gjennomføring av forhandlingene</b> .....	9	6.8	Fagsystem reindrift .....	26
4.1	Kravet fra Norske Reindrifftsamers Landsforbund .....	9	6.9	Kriterier for bærekraftsmålene i reindrifftspolitikken .....	26
4.2	Statens tilbud .....	10	<b>7</b>	<b>Nærmere om Reindriffts- avtalen 2022/2023</b> .....	27
4.3	Forhandlingene .....	10	<b>8</b>	<b>Forslag til endringer i statsbudsjettet 2022</b> .....	29
<b>5</b>	<b>Status og utvikling i reindrifften</b> .....	11		<b>Forslag til vedtak om endringer i statsbudsjettet 2022 under Landbruks- og matdepartementet (Reindrifftsavtalen 2022/2023)</b> .....	30
5.1	Totalregnskapet for reindriffts-næringen 2020 og budsjett for 2021 .....	11	<b>Vedlegg</b>		
5.1.1	Innledning .....	11	1	Reindrifftsavtale 1. juli 2022 – 30. juni 2023 .....	31
5.1.2	Utvikling i resultatmålene .....	11	2	Fordeling av rammen for Reindrifftsavtalen 2022/2023 .....	43
5.1.3	Totalregnskapet per reinbeiteområde .....	11	3	Sluttprotokoll fra forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2022/2023 ...	45
5.1.4	Siidaandelens økonomi .....	13			
5.2	Strukturen i reindrifften .....	17			
5.3	Reintallsutvikling .....	18			
5.3.1	Slakteuttak .....	18			
5.4	Markeds- og lagersituasjonen .....	19			





DET KONGELIGE  
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

# Prop. 104 S

(2021–2022)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

---

## Endringer i statsbudsjettet 2022 under Landbruks- og matdepartementet (Reindrifftsavtalen 2022/2023)

*Tilråding fra Landbruks- og matdepartementet 22. april 2022,  
godkjent i statsråd samme dag.  
(Regjeringen Støre)*

### 1 Innledning

Regjeringen legger med dette fram for Stortinget en proposisjon om Reindrifftsavtalen 2022/2023, inngått mellom staten og Norske Reindrifftsamers Landsforbund (NRL) 10. februar 2022.

I kapittel 2 blir det gjort rede for grunnlaget for forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2022/2023. Dette omfatter hovedavtalen for reindriften, grunnlaget for reindrifftspolitikken og Sameetingets innspill til reindrifftsavtaleforhandlingene.

I kapittel 3 omtales innværende reindrifftsavtale. Kapittel 4 gjelder gjennomføringen av forhandlingene, kravet fra Norske Reindrifftsamers Landsforbund og statens tilbud.

Kapittel 5 gjør rede for status og utviklingstrekk i reindriften, og Totalregnskapet for reindriften for 2020. I kapittel 6 omtales enkelte viktige politikkområder, og i kapittel 7 hovedtrekkene i Reindrifftsavtalen 2022/2023.

Kapittel 8 inneholder forslag til endringer i statsbudsjettet for 2022.

Reindrifftsavtalen 2022/2023, fordeling av rammen og sluttprotokoll fra forhandlingene ligger som vedlegg til proposisjonen.

Reindrifftsavtalen 2022/2023 gjelder bevilgninger over statsbudsjettet kapittel 1151 *Til gjennomføring av reindrifftsavtalen* for budsjettåret 2023, og omdisponeringer mellom poster i 2022. Landbruks- og matdepartementet ber om fullmakt til å iverksette tiltak i henhold til Reindrifftsavtalen 2022/2023 som er knyttet til bevilgninger i 2023.

Forslag som gjelder statsbudsjettet 2023 legges fram for Stortinget gjennom Prop. 1 S (2022-2023) for Landbruks- og matdepartementet.

## 2 Grunnlaget for forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2022/2023

### 2.1 Hovedavtalen for reindriften

Reindrifftsavtaleforhandlingene gjennomføres etter bestemmelsene i Hovedavtalen for reindriften. Hovedavtalen ble inngått mellom staten ved Landbruksdepartementet og Norske Reindrifftsamers Landsforbund 26. februar 1993. I henhold til § 2 i Hovedavtalen skal Landbruks- og matdepartementet og Norske Reindrifftsamers Landsforbund føre forhandlinger om en løpende reindrifftsavtale med tiltak som tar sikte på en utvikling av reindriftnæringen i samsvar med de til enhver tid vedtatte mål og retningslinjer for reindriftpolitikken.

Partene fører forhandlinger om reindrifftsavtalen hvert år. Perioden for de årlige avtalene løper fra 1. juli til 30. juni. Forhandlingene skal ta utgangspunkt i en felles forståelse av næringens økonomiske situasjon. Som grunnlag for dette, utarbeider Økonomisk utvalg for reindriften et totalregnskap for reindriften. Hovedavtalen åpner for at partene kan kreve forhandlinger også om andre forhold enn de økonomiske virkemidlene. Dette er faglige, sosiale, organisasjonsmessige og andre spørsmål av betydning for utvikling av næringen mot de de til enhver tid gjeldende reindriftpolitiske mål. Denne åpningen innebærer ikke at reindriftnæringen, representert ved Norske Reindrifftsamers Landsforbund, kan fremme ethvert faglig krav i forbindelse med reindrifftsavtaleforhandlingene. Imidlertid kan Norske Reindrifftsamers Landsforbund løfte frem problemstillinger gjennom forhandlingene, og Landbruks- og matdepartementet kan bidra til at Norske Reindrifftsamers Landsforbund får tatt opp saken med rette fagdepartement.

I henhold til hovedavtalen skal forhandlingene være sluttført innen 1. mars.

Ved brudd i forhandlingene fremmer staten, i henhold til Hovedavtalen, på eget grunnlag forslag for Stortinget om de tiltak og økonomiske rammer som skal gjelde for kommende avtaleperiode.

### 2.2 Grunnlaget for reindriftpolitikken

Reindriftpolitikken bygger på Stortingets behandling av Meld. St. 32 (2016-2017) *Reindrift. Lang tradisjon – unike muligheter*. Stortinget behandler i tillegg reindriftpolitikken to ganger i året; ved den årlige reindrifftsavtaleproposisjonen og ved behandlingen av det årlige statsbudsjettet.

Stortingets behandling av de siste års avtaleproposisjoner viser at en samlet næringskomité i hovedsak har støttet opp om regjeringens reindriftpolitikk. Videre at det er bred politisk enighet om å legge vekt på næringsretting og tilrettelegging for dem som har reindrift som hovedvirksomhet.

Ved behandlingen av inneværende avtale, Reindrifftsavtalen 2021/2022, støttet en samlet komité regjeringens tilråding, jf. Innst. 628 S (2020-2021):

«Komiteen vil understreke viktigheten av at reindrifftsavtalen viderefører arbeidet for å utvikle reindriftnæringen som en rasjonell, markedsorientert næring som er bærekraftig i et langsiktig perspektiv, og påpeker videre viktigheten av at økologisk, økonomisk og kulturell bærekraft er likestilt. Komiteen mener tilskuddsordningene som styrker økt produksjon og omsetning, skal prioriteres, og at det skal legges til rette for de reieneierne som har reindrift som hovednæring. Komiteen viser videre til at det er viktig å sikre et stabilt reintall i samsvar med beiteressursene. Dersom faktisk reintall overstiger reintallet som er fastsatt i bruksreglene, skal det overskytende antall rein reduseres. I dag er det meste av beitekapasiteten utnyttet maksimalt. Reindriftnæringen må derfor øke produksjonen og lønnsomheten gjennom andre driftstilpasninger enn gjennom et økt dyretall.»

### 2.2.1 Hurdalsplattformen

I Hurdalsplattformen slår regjeringen fast at reindriften er viktig for å bevare samisk kultur, samfunnsliv og språk. Næringen utnytter viktige utmarksressurser og har potensial for økt verdiskaping. Det gjelder særlig økt videreføring av reinkjøtt og formidling av reindriftssamisk kultur og levesett.

Det framgår videre at regjeringen vil:

- Fremdeles anerkjenne reindriften som en viktig kulturnæring som er familiebasert og bygger på et unikt levesett.
- Utvikle reindriften med et tredelt mål om økologisk, økonomisk og kulturell bærekraft.
- Gjennomføre en helhetlig revidering av reindrifftsloven.
- Tilrettelegge for økt verdiskaping av kjøtt og biprodukter og økt satsing på kulturformidling og turisme basert på reindrift.

### 2.3 Sametingets innspill

---

Sametinget er observatør på statens side, og kommer hvert år med et innspill til forhandlingene som er behandlet av Sametingets plenum. SameTINGSRÅD med ansvar for reindrift presenterte også innspillet i et møte med politisk ledelse i Landbruks- og matdepartementet i januar.

Sametinget mener det er viktig at reindrifftsavtalen bidrar til å legge til rette for en positiv økonomisk utvikling og økt verdiskaping i reindriftnæringen. Sametinget foreslo å øke distriktstilskuddet, og opprette et tradisjonelt flokkstruktureringsstilskudd med 750 kroner per rein. Dette til erstatning for kalveslaktetilskuddet.

Sametinget ba også om tiltak som kan sikre den kulturelle bærekraften i næringen, herunder prioritere tilskudd som bidrar til tradisjonell kunnskapsoverføring og sikre tradisjonell driftsform.

Videre hadde Sametinget innspill knyttet til reindriftenes arealer, og foreslo at det ble satt av midler over reindrifftsavtalen til opplæring av reinbeitedistriktene i reglene for konsultasjoner.

Sametinget foreslo også å sette av midler til kriseberedskapsfondet.

### 3 Inneværende reindrifftsavtale – Reindrifftsavtalen 2021/2022

Reindrifftsavtalen 2021/2022 har en total ramme på 164,5 mill. kroner. Dette var en økning på 15 mill. kroner fra forrige avtaleperiode. Avtalepartenes hovedprioriteringer var ivaretagelse av reindrifftsarealer, kriseberedskap og tiltak for å legge til rette for norske reindrifftsutøvere som ikke kan bruke sine beiteområder i Sverige. Avtalepartene styrket også de direkte tilskuddene og de frie midlene i Reindrifftsens utviklingsfond.

Avtalepartene videreførte satsingen på tilleggsnæringer i reindriften, og ble enige om å gjennomføre flere utviklings- og utredningsopp-gaver.

Kriseberedskapsfondet ble styrket med 4,5 mill. kroner, og avtalepartene sluttet seg i hovedsak til anbefalingene fra arbeidsgruppen som gjennomgikk beitekrisen i reindriften i 2020.

Avtalepartene ble enige om å styrke tiltakene for norske reindrifftsutøvere som ikke har tilgang til sine beiter i Sverige. Tilskuddet til føring og flytting ble økt og utvidet, og det ble innført tilskudd til juridisk bistand til ivaretagelse av norske reinbeitedistriktets tilgang til sine beiteområder i Sverige. I tillegg ble det satt av midler til kartlegging av norske reinbeitedistriktets historiske beitebruk i Sverige.

Det er etablert et treårig pilotprosjekt for å etablere en helsetjeneste for rein, og ansvaret for dette prosjektet er lagt til Veterinærinstituttet.

Det er opprettet et treårig pilotprosjekt for en rådgivningstjeneste i arealsaker for å styrke næringens kompetanse i arealsaker, og gi bistand

til reinbeitedistriktene. Norske Reindrifftsamers Landsforbund har ansvaret for prosjektet.

Avtalen viderefører prioriteringen av de som har reindrift som hovedvirksomhet. De direkte tilskuddene til reindriften er videreført med enkelte endringer.

Vinteren 2022 ble det erklært beitekriser i store områder i Nordland og Troms og Finnmark. 28. januar 2022 ble det avholdt møte mellom avtalepartene om beitekrisen. Avtalepartene ble enige om at innkjøp av fôr og uttransport av fôr skulle prioriteres, og om endringer i forskrift om ekstraordinært tilskudd til kriseberedskap. Konkret er det gitt tilskudd på 4,50 kroner per rein per døgn til de områdene der det er erklært krise. Endringene i forskriften la til rette for en enklere behandling av tilskudd enn man hadde under beitekrisa i 2020. Samtidig ble avtalepartene enige om å omdisponere ubrukte midler på Reindrifftsens utviklingsfond som tilførte kriseberedskapsfondet 3,9 mill. kroner. Dette ga en beholdning på 11,1 mill. kroner i kriseberedskapsfondet per februar 2022. I tillegg ble avtalepartene enige om å omdisponere 3,2 mill. kroner av overførte midler fra 2021 til kriseberedskapsfondet. I midten av mars var beholdningen i kriseberedskapsfondet utbetalt som tilskudd. For å kunne tilføre midler til fondet umiddelbart, ble avtalepartene enige om å redusere egenkapitalen i Reindrifftsens utviklingsfond, og overføre 13,2 mill. kroner til kriseberedskapsfondet.



## 4 Gjennomføring av forhandlingene

### 4.1 Kravet fra Norske Reindriftsamers Landsforbund

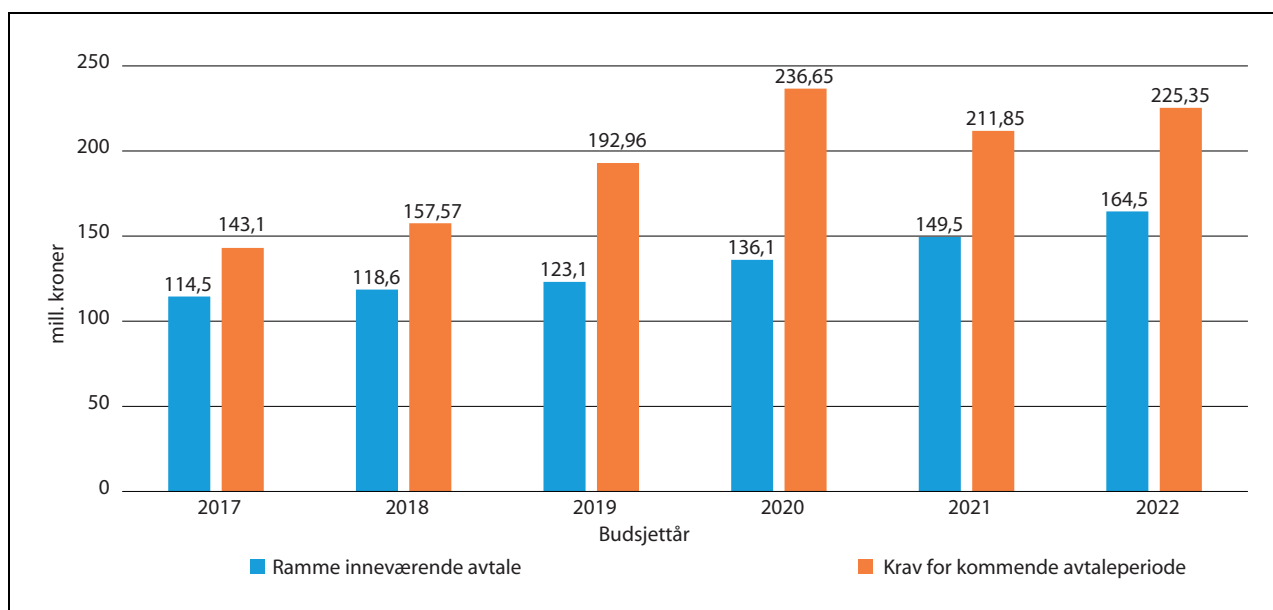
Norske Reindriftsamers Landsforbund oversendte 30. desember 2021 et brev til Landbruks- og matdepartementet, der de ba om en redegjørelse for hvordan regjeringen ville følge opp Høyesteretts dom i Fosen-saken. Norske Reindriftsamers Landsforbund ba om at en slik redegjørelse forelå før de fremmet sitt krav til forhandlingene om Reindriftsavtalen 2022/2023.

Landbruks- og matdepartementet svarte i brev 6. januar 2022 at regjeringen parallelt med forhandlingene om Reindriftsavtalen 2022/2023 ville komme tilbake til Norske Reindriftsamers Landsforbund med en redegjørelse om regjeringens videre oppfølging av Fosen-dommen, herunder hvilken prosess man legger opp til å gjennomføre for å avklare hvilke kortsiktige og langsiktige tiltak som vil bli iverksatt for å sikre reindriften på Fosen. Som en følge av dette overleverte Norske Reindriftsamers Landsforbund sitt krav til for-

handlingene om Reindriftsavtalen 2022/2023 den 7. januar 2022. Overlevering av kravet ble gjennomført i et videomøte på grunn av koronapandemien.

Som signalisert i brevet til Norske Reindriftsamers Landsforbund 6. januar 2022 ble det parallelt med forhandlingene sendt et brev fra Landbruks- og matdepartementet 7. februar 2022 til Norske Reindriftsamers landsforbund, der regjeringen skisserte en videre prosess for oppfølgingen av Fosen-dommen. I brevet understreket departementet at regjeringen vil sikre at statens folkerettslige forpliktelser overfor samene som urfolk ivaretas, og at det legges til rette for fortsatt reindrift på Fosen.

Kravet fra Norske Reindriftsamers Landsforbund hadde en økonomisk ramme på 225,35 mill. kroner, en økning på 60,85 mill. kroner fra gjeldende avtale på 164,5 mill. kroner. Dette utgjorde en økning på om lag 38 pst. Figur 4.1 viser forholdet mellom krav og ramme de seks siste årene.



Figur 4.1 Forholdet mellom gjeldende ramme og krav 2017-2022 (mill. kroner)

Norske Reindrifftsamers Landsforbunds hovedprioriteringer i kravet er:

- Øke direktetilskuddene.
- Opprette klimatilskudd for reindriften.
- Sikre gode generasjonsovergangsordninger.
- Sikring av reindrifftsarealer, herunder fjerne bestemmelsen om forhåndstiltredelse etter oreigningslova § 25 i saker hvor reindrifftsretigheter kan bli berørt.
- Øke de frie midlene i Reindrifftsens utviklingsfond.
- Igangsette et arbeid for å få på plass en meklingsordning i reindriften.
- Avsette midler til forebygging av hets og rasisme mot reindrifftsutøvere.

De største økningene ble foreslått på de direkte tilskuddene, som også omfattet klimatilskuddet. Norske Reindrifftsamers Landsforbund foreslo et nytt tilskudd til slakt av simler, samtidig som satse for produksjonspremie og kalveslaktetilskudd ble foreslått økt.

Kravet omfattet også forhold som ligger utenfor reindrifftsavtalens ramme.

## 4.2 Statens tilbud

---

Staten la fram sitt tilbud 27. januar 2022. Tilbudet hadde en ramme på 168,75 mill. kroner, en økning på 4,25 mill. kroner sammenlignet med inneværende avtale.

Statens tilbud videreførte prioriteringen av de som har reindrift som hovedvirksomhet. Tilbudet

hadde fire hovedprioriteringer: Ivaretagelse av reindrifftsarealer, klimatilpasning og beredskap, direkte og kostnadssenkende tilskudd og infrastrukturtiltak.

Tilbudet la til grunn at reindrifftsnaeringen er viktig for å bevare samisk kultur, samfunnsliv og språk. Naeringen utnytter viktige utmarksressurser og har potensial for økt verdiskaping. For å ta ut dette potensialet vil regjeringen videreføre vektleggingen av næringsretting og tilrettelegging for de som har reindrift som hovedvirksomhet. For å øke verdiskapingen basert på kjøtt og biprodukter, og legge til rette for kulturformidling og turisme basert på reindriften, er det viktig å legge til rette for tilleggsnaeringer. Tilleggsnaeringer i reindriften har et stort potensiale. For å sikre reindriften som en robust, familiebasert og økonomisk bærekraftig naering, er det viktig å videreføre tilretteleggingen for etablering av tilleggsnaeringer, blant annet gjennom videreføring av Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindrifftsbasert vekst og verdiskaping, og prosjektet med lærings- og omsorgsbaserte tjenester.

## 4.3 Forhandlingene

---

Det ble gjennomført forhandlinger 2.-4. februar, og 8.-10. februar. Den første forhandlingsrunden ble gjennomført digitalt, og i den andre forhandlingsrunden møttes partene i Oslo. Partene kom til enighet om en avtale 10. februar 2022.

## 5 Status og utvikling i reindriften

### 5.1 Totalregnskapet for reindriftsnæringen 2020 og budsjett for 2021

#### 5.1.1 Innledning

Totalregnskapet for reindriftsnæringen utgjør det økonomiske grunnlagsmaterialet for forhandlingene om reindriftsavtalen. Regnskapet gir en oversikt over verdiene som er skapt i næringen samlet sett ved utnyttelse av produksjonsfaktorene arbeid og kapital, og viser samlede inntekter, kostnader og resultat for hele reindriftsnæringen.

#### 5.1.2 Utvikling i resultatmålene

Totalregnskapet viser en reduksjon i resultatmålene fra 2019 til 2020. Vederlag til arbeid og egenkapital er redusert fra 141,5 mill. kroner i 2019 til 115,4 mill. kroner i 2020 (- 26,1 mill. kroner). Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk er redusert fra 152 357 kroner i 2019 til 124 054 kroner i 2020. Målt per siidaandel er vederlag til arbeid og egenkapital redusert fra 252 749 kroner i 2019 til 207 001 kroner i 2020.

Sum produksjonsbaserte inntekter ble redusert fra 176,0 mill. kroner i 2019 til 154,2 mill. kroner i 2020 (-21,9 mill. kroner). Kjøttinntektene ble redusert med 46,7 mill. kroner, og den totale livdyrverdien økte med 19,4 mill. kroner. Reduksjonen i slakteuttak i 2020 kommer i stor grad som følge av beitekrisen dette året.

Posten andre produksjonsbaserte inntekter økte med 6,5 mill. kroner fra 2019, og posten binæringsinntekter ble redusert med 1,1 mill. kroner.

Sum statstilskudd økte fra 106,3 mill. kroner i 2019 til 130,9 mill. kroner i 2020 (+24,5 mill. kroner). Økningen kan i stor grad knyttes til ekstraordinært tilskudd til kriseberedskap. På grunn av beitekrisen dette året var det store utbetalinger over denne tilskuddordningen.

Erstatningene for tap av rein økte fra 83,7 mill. kroner i 2019 til 98,1 mill. kroner i 2020 (+14,5 mill. kroner), og erstatningene for arealinn-

grep økte fra 4,4 mill. kroner i 2019 til 4,6 mill. kroner i 2019 (+0,2 mill. kroner).

Totalt sett ga dette en økning i de samlede inntektene fra 370,4 mill. kroner i 2019 til 387,8 mill. kroner i 2020 (+17,4 mill. kroner).

Siidaandelens kostnader økte fra 167,7 mill. kroner i 2019 til 185,0 mill. kroner i 2020 (+17,2 mill. kroner) og felleskostnadene økte fra 36,5 mill. kroner i 2019 til 66,0 mill. kroner i 2020 (+29,6 mill. kroner). Økningen i felleskostnader skyldes blant annet økt kjøp av fôr som følge av beitekrisen i 2020.

Reinlagenes kostnader reduseres fra 14,5 mill. kroner i 2019 til 12,9 mill. kroner i 2020 (-1,6 mill. kroner).

I sum ga dette en økning i de totale kostnadene fra 218,7 mill. kroner i 2019 til 263,9 mill. kroner i 2020 (+45,2 mill. kroner). Renter på lånt kapital ble redusert fra 10,2 mill. kroner i 2019 til 8,5 mill. kroner i 2020 (- 1,6 mill. kroner).

Antall siidaandeler i samisk reindrift ble redusert med 2 i forhold til 2019 og var på 535 i 2020. Reintallet økte fra 214 500 i 2019 til 216 300 i 2020 (+1 800 dyr). Antall årsverk hos reinlagene var uendret på 23 i 2020. Reinlagene rapporterer selv om antall årsverk. Tabell 5.1 viser et sammendrag av totalregnskapet for 2017-2020, med budsjett for 2021.

#### 5.1.3 Totalregnskapet per reinbeiteområde

Tabell 5.2 viser totalregnskapet for 2020 per reinbeiteområde, og tabell 5.3 viser totalregnskapet per sone i Øst-Finnmark og Vest-Finnmark reinbeiteområder. Det går frem av tabellen at det er klare nivåforskjeller i resultatene mellom reinbeiteområdene og mellom sonene. Vederlag for arbeid og egenkapital per årsverk varierer mellom 409 312 kroner i Sør-Trøndelag/Hedmark og 61 771 i Øst-Finnmark.

Endringer i den samlede livdyrverdien fremkommer i hovedsak som følge av endringer i reinntall og flokksammensetning. Tabellene viser at disse endringene har stor betydning for resultatmålene i de fleste reinbeiteområdene.

Tabell 5.1 Sammendrag av totalregnskapet 2017-2020 med budsjett 2021 (1000 kroner)

Regnskapsposter	2017	2018	2019	2020	Budsjett 2021
Produksjonsbaserte inntekter:	156 702	190 543	176 009	154 157	207 687
Kjøtt og biprodukter	113 989	122 767	146 898	100 231	160 172
Bonus	8 187	3 988	6 029	6 089	3 193
Endring i livdyrverdien	-6 609	12 879	-15 327	4 048	534
Binæringsinntekter	13 516	13 776	9 097	7 954	7 954
Andre	27 620	37 132	29 312	35 834	35 834
Statstilskudd:	107 205	92 461	106 335	130 875	96 008
Ordinære tilskudd	86 154	69 841	83 946	83 724	75 865
Andre tilskudd	10 426	12 107	13 167	9 555	8 477
Ekstraordinære tilskudd	950	342	330	24 826	1 681
Tilskudd til binæringer	700	481	105	32	33
Verdiskapningsprogram	793	281	365	174	123
Tiltak mot radioaktivitet	0	909	0	0	0
Konfl.demp. tiltak rovvilt	8 183	8 501	8 422	12 563	9 829
Erstatninger:	75 062	104 006	88 050	102 763	97 831
Tap av rein	68 501	91 667	83 671	98 145	90 719
Arealinngrep	6 561	12 339	4 379	4 618	7 112
Sum inntekter:	338 969	387 010	370 395	387 794	401 526
Kostnader:					
Siidaandelenes kostnader	187 178	197 017	167 732	184 957	189 931
Felleskostnader	35 419	39 821	36 476	66 032	37 457
Kostnader i reinlag	10 360	10 870	14 497	12 875	13 221
Sum kostnader:	232 956	247 708	218 705	263 864	240 610
Vederlag for arbeid og kapital	106 013	139 301	151 690	123 931	160 917
Renter på lånt kapital	11 583	11 202	10 150	8 528	8 497
Vederlag for arbeid og egenkapital					
Totalt (1.000 kr)	94 431	128 099	141 540	115 403	152 420
Per årsverk(kr)	100 565	143 448	152 357	124 054	164 778
Per siidaandel (kr)	162 252	229 158	252 749	207 001	273 153
Sum årsverk	939	893	929	930	925
Antall siidaandeler <sup>1</sup>	582	559	560	558	558

<sup>1</sup> Antall årsverk i reinlagene (23) er lagt til antall siidaandeler (535) i samisk reindrift.

Kilde: Totalregnskapet for reindriftsnæringen 2020

Endringene fra 2019 til 2020 i totalregnskapets hovedposter er som følger:

*Øst-Finnmark:* Vederlag til arbeid og egenkapital ble redusert med om lag 16 mill. kroner sammenlignet med 2019. De produksjonsbaserte inntektene ble redusert med 11,2 mill. kroner. Statstilskuddene økte med 5,0 mill. kroner. De totale erstatningene økte med 3,0 mill. kroner. Totalt ble inntektene redusert med 3,2 mill. kroner, og kostnadene økte med 19,7 mill. kroner. Antall siidaandeler ble redusert med 2 til 164.

*Vest-Finnmark:* Vederlag til arbeid og egenkapital ble redusert med 15,3 mill. kroner sammenlignet med 2019. De produksjonsbaserte inntektene ble redusert med 13,9 mill. kroner. Statstilskudd økte med 16,8 mill. kroner, og erstatninger økte med 3,2 mill. kroner. Samlet gjorde dette at de totale inntektene økte med 6,1 mill. kroner. Kostnadene økte med om lag 28,2 mill. kroner. Antall siidaandeler var uendret på 211.

*Troms:* Vederlag til arbeid og egenkapital ble redusert med 5,5 mill. kroner sammenlignet med 2019. De produksjonsbaserte inntektene ble redusert med 2,1 mill. kroner. Statstilskudd og erstatninger økte med til sammen 0,5 mill. kroner. Kostnadene økte med 4,8 mill. kroner. Antall siidaandeler var uendret på 51.

*Nordland:* Vederlag til arbeid og egenkapital ble redusert med 0,9 mill. kroner sammenlignet med 2019. De produksjonsbaserte inntektene økte med 1,4 mill. kroner. Statstilskudd økte med 2,1 mill. kroner, og erstatninger økte med 3,3 mill.

kroner. Kostnadene økte med 8,8 mill. kroner. Antall siidaandeler var uendret på 40.

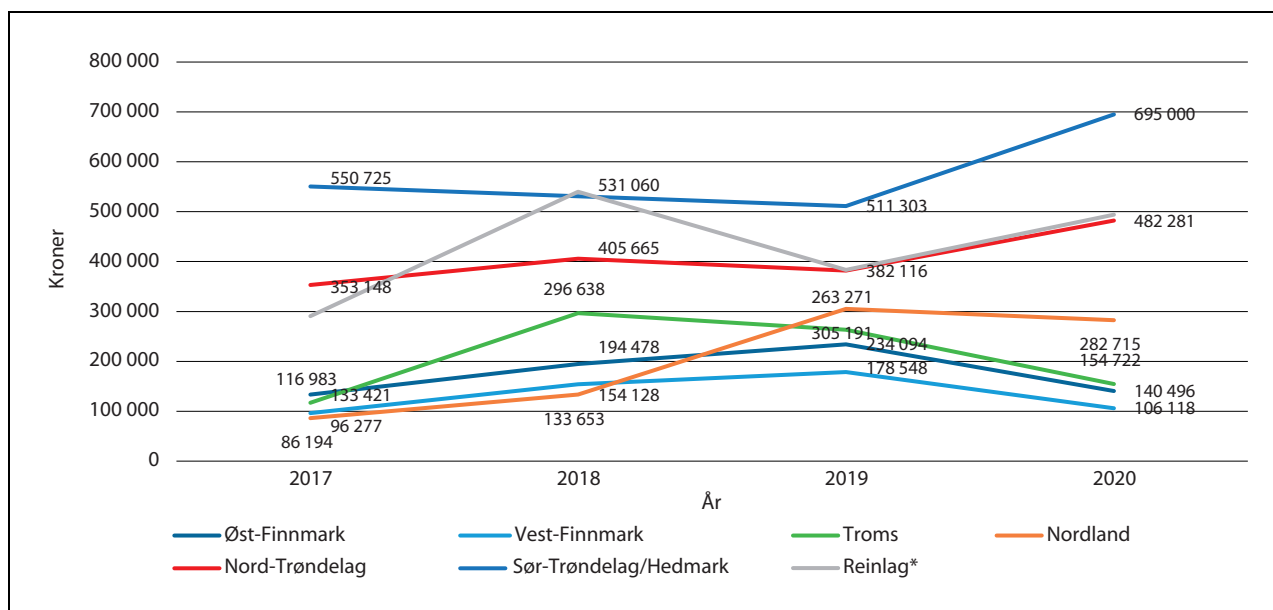
*Nord-Trøndelag:* Vederlag til arbeid og egenkapital økte med 3,9 mill. kroner sammenlignet med 2019. De produksjonsbaserte inntektene økte med 2,1 mill. kroner. Statstilskuddene ble redusert med 0,8 mill. kroner sammenlignet med 2019, og erstatningene økte med 2,5 mill. kroner. Kostnadene ble redusert med 1,6 mill. kroner. Antall siidaandeler var uendret på 39.

*Sør-Trøndelag/Hedmark:* Vederlag til arbeid og egenkapital økte med 5,5 mill. kroner sammenlignet med 2019. De produksjonsbaserte inntektene økte med 1,6 mill. kroner og erstatningene økte med 2,5 mill. Statstilskuddene økte med 1,3 mill. kroner. Kostnadene økte med 1,1 mill. kroner. Antall siidaandeler var uendret på 30.

*Reinlag:* Vederlag til arbeid og egenkapital økte med 2,2 mill. kroner sammenlignet med 2019. De produksjonsbaserte inntektene økte med 0,4 mill. kroner. Statstilskudd ble redusert med 0,3 mill. kroner og erstatninger økte med 0,2 mill. kroner. Kostnadene økte med 0,5 mill. kroner.

#### 5.1.4 Siidaandelens økonomi

Figur 5.1 viser vederlag for arbeid og egenkapital per siidaandel i perioden 2017–2020. Gjennomsnittlige nøkkeltall per siidaandel og per rein i de ulike reinbeiteområdene er presentert i tabell 5.4. Tabellen viser at det er store variasjoner mellom



Figur 5.1 Vederlag for arbeid og egenkapital per siidaandel i perioden 2017 til 2020

<sup>1</sup> Vederlag til arbeid og egenkapital er beregnet per årsverk for reinlagene

Kilde: Totalregnskapet for reindriftsnæringen 2020

Tabell 5.2 Totalregnskapet for 2020 fordelt etter reinbeiteområde og reinlag (i 1000 kr.)

Reinbeiteområde	Øst- Finnmark	Vest- Finnmark	Troms	Nord- land	Nord- Trønde- lag	Sør- Trønde- lag/ Hedmark	Reinlag
Produksjonsbaserte inntekter:	42 059	34 625	10 647	13 732	15 705	18 219	19 169
Kjøtt og biprodukter	27 917	26 453	5 246	4 361	7 845	10 209	18 199
Bonus	3 307	2 719	64	-	-	-	-
Endring i livdyrverdien	4 272	4 876	123	391	462	2 705	970
Binæringsinntekt.	2 106	2 437	1 257	401	200	1 552	-
Andre	4 457	7 892	3 957	8 578	7 198	3 752	-
Statstilskudd:	38 429	51 628	7 945	12 114	6 167	9 964	4 628
Ordinære tilskudd	26 919	28 776	4 683	4 591	4 741	9 387	4 628
Andre tilskudd	850	5 708	991	1 952	55	-	-
Ekstraordinære tilskudd	8 503	14 054	1 031	1 097	141	-	-
Tilskudd til binæringer	-	32	-	-	-	-	-
Utviklingsprogrammet	100	74	-	-	-	-	-
Tiltak mot radioaktivitet	-	-	-	-	-	-	-
Konfliktdepnende tiltak rovvilt	2 057	2 984	1 240	4 474	1 230	578	-
Erstatninger:	18 385	25 994	13 578	23 215	13 845	7 172	573
Tap av rein	17 356	25 206	13 099	22 278	13 332	6 303	573
Arealinngrep	1 030	789	479	937	514	870	-
Sum inntekter	98 874	112 247	32 170	49 061	35 718	35 356	24 370
Siidaandelens kostnader	53 911	64 352	17 179	25 767	12 013	11 735	-
Felleskostnader	18 937	22 756	6 268	11 397	4 378	2 296	-
Kostnader reinlag	-	-	-	-	-	-	12 875
Sum kostnader	72 849	87 108	23 447	37 164	16 391	14 030	12 875
Vederlag for arbeid og kapital	26 025	25 139	8 723	11 896	19 327	21 326	11 495
Renter på lånt kapital	2 984	2 748	832	588	518	476	383
Vederlag for arbeid og egenkapital							
Totalt (1.000 kr)	23 041	22 391	7 891	11 309	18 809	20 850	11 113
Per årsverk (kr)	78 571	61 771	97 420	164 028	367 767	409 312	493 893
Per siidaandel(kr)	140 496	106 118	154 722	282 715	482 281	695 000	-
Sum årsverk	293	362	81	69	51	51	23
Antall siidaandeler	164	211	51	40	39	30	-

Kilde: Totalregnskapet for reindriftsnæringen

Tabell 5.3 Totalregnskapet for 2020 fordelt på soner i Øst- Finnmark og Vest-Finnmark

Reinbeiteområde	Polmak/ Varanger	Karasjok øst	Karasjok vest	Kautokeino øst	Kautokeino midtre	Kautokeino vest
Produksjonsbaserte inntekter:	20 092	9 825	12 316	9 936	17 040	7 758
Kjøtt og biprodukter	14 960	3 081	10 049	8 587	11 559	6 416
Bonus	1 810	910	588	1 120	802	797
Endring i livdyrverdien	1 603	4 115	- 1 446	-1 324	-1 740	-1 813
Binæringsinntekter	32	470	1 604	208	1 173	1 057
Andre	1 687	1 249	1 522	1 345	5 245	1 301
Statstilskudd:	14 701	8 097	15 631	17 999	19 217	14 411
Ordinære tilskudd	13 010	5 392	8 518	9 154	10 535	9 087
Andre tilskudd	44	342	464	3 463	1 243	1 002
Ekstraordinære tilskudd	1 110	1 675	5 718	4 421	5 984	3 650
Tilskudd til binæringer	-	-	-	-	32	-
Utviklingsprogrammet	100	-	-	-	-	74
Tiltak mot radioaktivitet	-	-	-	-	-	-
Konfliktdep. tiltak rovvilt	438	688	931	961	1 424	599
Erstatninger:	4 788	8 697	4 900	5 761	13 771	6 462
Tap av rein	4 681	7 775	4 900	5 761	13 296	6 148
Arealinngrep	107	923	-	-	475	314
Sum inntekter	39 581	26 619	32 847	33 696	50 028	28 631
Siidaandelens kostnader	17 385	15 578	20 948	17 782	28 443	18 127
Felleskostnader	5 421	6 234	7 283	4 242	9 139	9 375
Kostnader i reinlag	-	-	-	-	-	-
Sum kostnader	22 806	21 812	28 231	22 024	37 582	27 502
Vederlag for arbeid og kapital	16 775	4 807	4 616	11 673	12 447	1 128
Renter på lånt kapital	808	1 125	1 051	834	1 266	648
Vederlag for arbeid og egenkapital						
Totalt (1.000 kr)	15 967	3 683	3 565	10 838	11 181	481
Per årsverk (kr)	325 980	34 528	25 908	113 221	62 422	5 487
Per siidaandel (kr)	371 318	72 211	50 932	174 810	121 528	8 437
Sum årsverk	49	107	138	96	179	88
Antall siidaandeler	43	51	70	62	92	57

Tabell 5.4 Gjennomsnittlige nøkkeltall per siidaandel og per rein for reinbeiteområdene og for Karasjok og Polmak/Varanger i Øst-Finnmark reinbeiteområde i 2020 (kroner)

	Polmak/ Varanger	Karasjok	Vest- Finnmark	Troms	Nordland	Nord- Trøndelag	Sør- Trøndelag/ Hedmark
Kjøttinntekter inkl. bonus per siidaandel	389 990	120 888	138 256	104 115	109 031	201 163	340 314
Kjøttinntekter inkl. bonus per rein	666	316	371	430	310	554	742
Statstilskudd per siidaandel	341 885	196 101	244 681	155 785	302 838	158 126	332 147
Statstilskudd per rein	584	513	656	644	860	435	724
Erstatninger per siidaandel	111 354	112 372	123 195	266 230	580 376	355 004	239 080
Erstatninger per rein	190	294	330	1100	1649	977	521
Totale inntekter per siidaandel	920 492	491 454	531 975	630 781	1 226 514	915 834	1 178 524
Totale inntekter per rein	1 573	1 286	1 426	2 607	3 485	2 520	2 568
Totale kostnader per siidaandel	530 375	413 574	412 833	459 746	929 107	420 279	467 672
Totale kostnader per rein	906	1082	1106	1900	2640	1156	1019
Vederlag arbeid og egenkapital per siidaandel	371 318	59 901	106 118	154 722	282 715	482 281	695 000
Vederlag arbeid og egenkapital per rein	635	157	284	639	803	1 327	1 515
Reintall per siidaandel	585	382	373	242	352	363	459
Inntekter utenfor reindriften per siidaandel (1 000 kr)	392	397	342	335	291	321	337

Kilde: Totalregnskapet for reindriftsnæringen

områdene. Eksempelvis varierer kjøttinntektene per siidaandel mellom 389 990 kroner i Polmak/Varanger til 104 115 kroner i Troms. Gjennomsnittlige kjøttinntekter per rein varierer mellom 742 kroner per rein i Sør-Trøndelag/Hedmark og 310 kroner per rein i Nordland. Det er også betydelige variasjoner i gjennomsnittlig statstilskudd mellom reinbeiteområdene. Sett i forhold til reintall, er statstilskuddene i 2020 størst i Nordland med 860 kroner per rein og lavest i Nord-Trøndelag med 435 kroner per rein. For 2020 er inntektsoverføringene per siidaandel høyest i Polmak/Varanger med 341 885 kroner og lavest i Troms med 155 785 kroner.

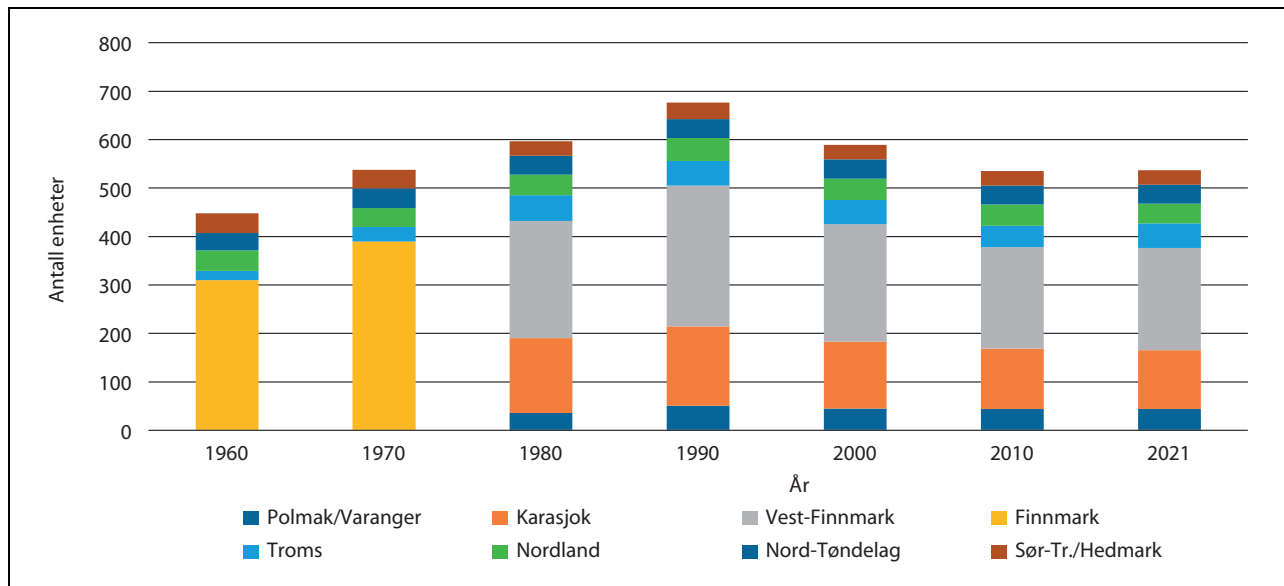
De totale kostnadene per siidaandel varierer også betydelig mellom områdene. Tilsvarende varierer de totale kostnader per rein. Nordland og

Troms har det høyeste kostnadsnivået sett i forhold til reintallet med henholdsvis 2 640 og 1 900 kroner per rein, mens Polmak/Varanger har de laveste kostnadene per rein med 906 kroner.

Tabell 5.4 viser store forskjeller i vederlag for arbeid og egenkapital per siidaandel mellom områdene. I 2020 varierer resultatmålet mellom 695 000 kroner per siidaandel i Sør-Trøndelag/Hedmark og 59 901 kroner per siidaandel i Karasjok.

Mange reindriftsfamilier henter betydelige deler av sin inntekt utenfor reindriftsnæringen. Det er i all hovedsak kvinner som står for denne inntekten. Gjennomsnittlig inntekt utenfor reindriften per siidaandel varierer i 2020 mellom 291 000 kroner i Nordland og 397 000 kroner i Karasjok.





Figur 5.2 Antall enheter (driftsenheter/siidaandeler) i samisk reindrift 1960–2021

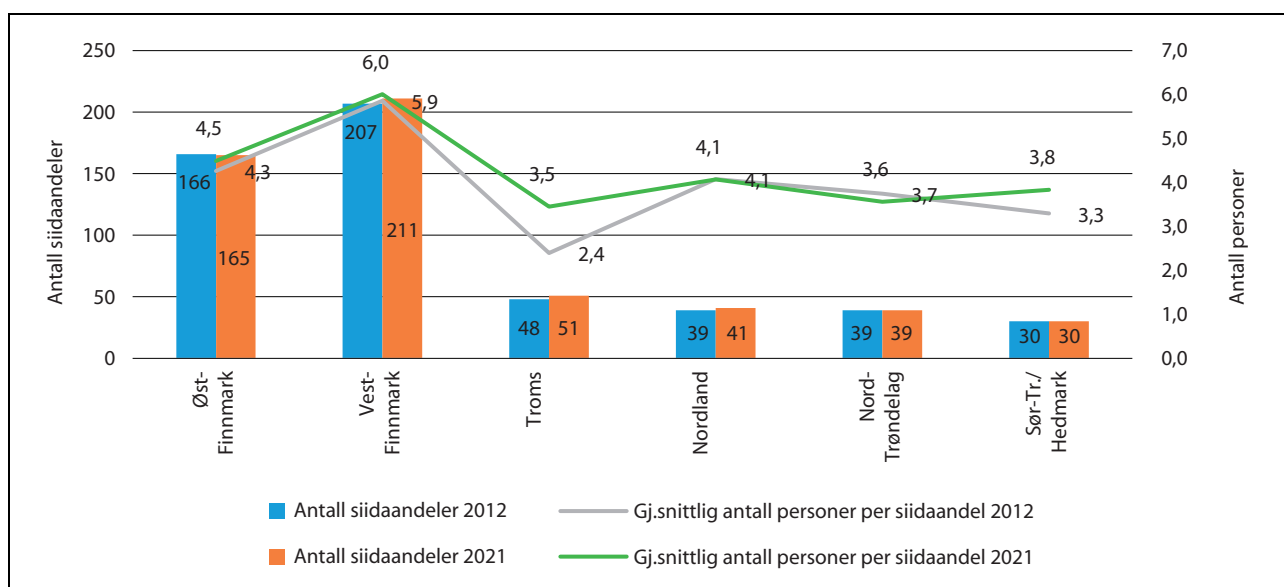
Kilde: Totalregnskapet for reindriftsnæringen 2020

## 5.2 Strukturen i reindriften

Figur 5.2 viser utviklingen i antall enheter (driftsenheter/ siidaandeler) i reindriften fra 1960 til 2021. Til og med 1990 omfatter figuren alle enheter, også de som har beholdt driftsenheten/siidaandelen selv om de ikke lenger har rein. Fra 2000 omfatter figuren bare enheter med rein. Antallet driftsenheter/siidaandeler er redusert fra 673 i 1990 til 539 i 2021. Det har vært større variasjon i antallet driftsenheter/siidaandeler i Finnmark enn i områdene sør for Finnmark.

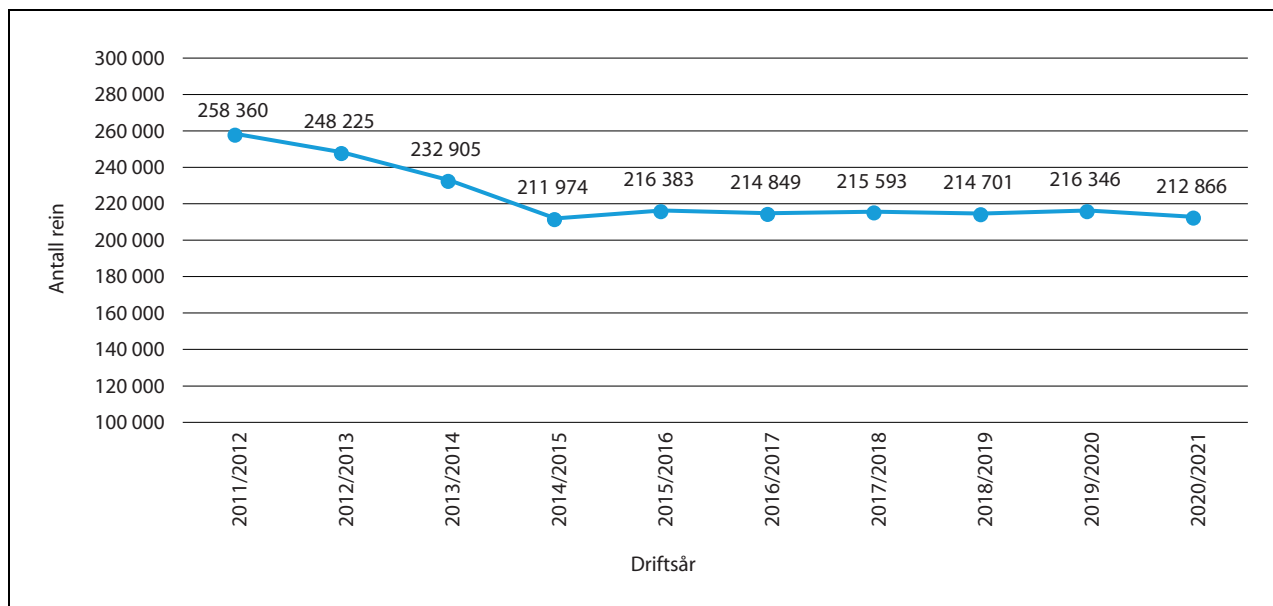
Figur 5.3 viser antall siidaandeler per reinbeiteområde og gjennomsnittlig antall personer med rein per siidaandel. Antallet siidaandeler har vært relativt stabilt totalt per område i perioden 2012 til 2021.

I 2021 er det gjennomsnittlige antallet personer per enhet 4,9 for hele landet. I Vest-Finnmark ligger tallet over gjennomsnittet, og i områdene sør for Finnmark under gjennomsnittet. Det gjennomsnittlige antallet er i de fleste områder noe høyere i 2021 enn i 2012, men det er bare Troms som har en vesentlig økning.



Figur 5.3 Antall siidaandeler per reinbeiteområde og gjennomsnittlig antall personer med rein per siidaandel, 2012 og 2021

Kilde: Totalregnskapet for reindriftsnæringen 2020



Figur 5.4 Reintall i sluttstatus for de ti siste driftsårene (korrigert reintall per 31. mars unntatt siste driftsår)

Kilde: Landbruksdirektoratet, Ressursregnskapet for reindriften 2021

Avtalepartene har gjennom flere år prioritert driftstilskudd til ungdom og etableringstilskudd ved overdragelse av siidaandel til personer under 35 år over reindriftsavtalen. Disse tilskuddene skal støtte opp om reindrifts ungdom som er under etablering og oppbygging av egen drift, samt stimulere til strukturendringer ved at siidaandelen blir overdratt til personer under 35 år. Det er mange unge som ønsker seg inn i reindriften, og det er en svak økning av unge som har etablert seg. En gjennomgang av utbetalte etableringstilskudd og driftstilskudd til ungdom de siste fem årene viser at det over tid er en økning av unge etablerere i næringen. Det samme gjelder driftstilskudd til ungdom, som har hatt et stabilt antall utbetalinger de siste fire årene.

### 5.3 Reintallsutvikling

Et reintall som er tilpasset beitegrunnet er avgjørende for å nå målet om en bærekraftig reindrift. Etter at reindriftsloven av 2007 ble iverksatt er det gjennomført reduksjonsprosesser i Finnmark. Innrapporterte reintall per 1. april 2015 viste at siidaandelene i all hovedsak hadde fulgt opp gitte reduksjonsvedtak.

I forbindelse med reintallsprosessen var det fem distrikter som fikk fastsatt midlertidige reintall, da det var stor usikkerhet om reintallene som ble satt var bærekraftige over tid. Slaktevektene de siste årene viste at reintallet i fire av disse fem distriktene var for høye, og reintallet i disse fire

distriktene måtte reduseres ytterligere. Reindriftsstyret fattet derfor vedtak om nye lavere reintall for disse distriktene høsten 2020. Dette medfører at samlet fastsatt øvre reintall i Vest-Finnmark er redusert fra 78 150 til 75 400, noe som gjør at det totale øvre reintallet i det samiske reinbeiteområdet er redusert til 210 600 dyr i vårflokk.

Innrapportert reintall per 31. mars 2021 er på i overkant av 212 000. Dette er lavere enn i 2020. Reintallet i både Vest-Finnmark og Øst-Finnmark er redusert, men i Vest-Finnmark er reintallet fortsatt noe over det fastsatte øvre reintall.

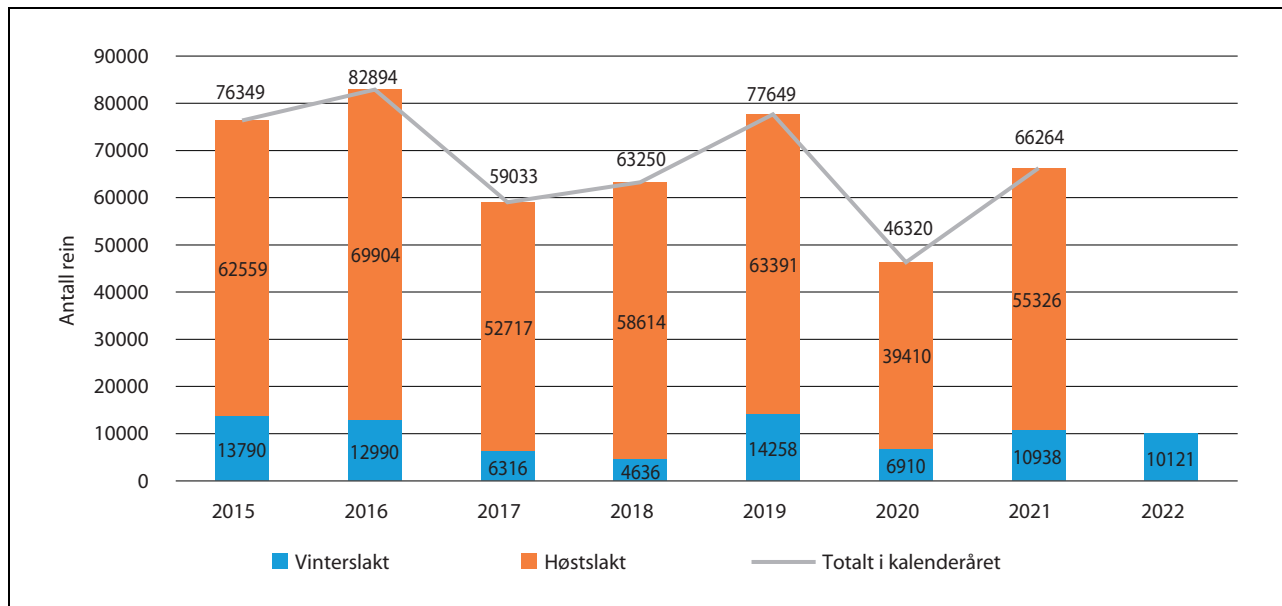
Figur 5.4 viser reintall i sluttstatus, per 31. mars, for de ti siste driftsårene.

#### 5.3.1 Slakteuttak

Slakteuttaket i 2021 er økt til om lag 66 000 rein fra om lag 46 000 rein i 2020. Slakteuttaket i 2021 ligger likevel ikke på et like høyt nivå som i 2019. Hovedårsaken er ettervirkninger av beitekrisen i 2020.

Innrapporterte slaktedata fra 2021 gir en gjennomsnittlig slaktevekt på henholdsvis 22,2 kg. (22,5 kg. i 2020) for alle slaktedy. Andelen kalv av alle slaktedy var i 2021 på 81,4 pst. (78 pst. i 2020).

Det er mange faktorer som påvirker størrelsen på slakteuttaket, blant annet beitekrisen denne vinteren, og det er vanskelig å forutsi hvor stort uttaket vil bli i 2022. Vinterslakt i 2022 ligger noe under nivået i 2021.



Figur 5.5 Antall slakt til slakteri per kalenderår 2015–2022<sup>1</sup>, fordelt på høst- og vinterslakt

<sup>1</sup> Slakteuttak i 2022 til og med uke 12

Kilde: Totalregnskapet for reindriffts-næringen/Animalia

## 5.4 Markeds- og lagersituasjonen

Markedet for reinsdyrkjøtt har gjennom flere år vært i en positiv utvikling, og prisen til reinerier har økt betraktelig siden 2012. Beitekrisen i reindriffts-næringen i 2020 førte til et redusert slakteuttak i driftsåret 2020/2021. Dette bidro til å redusere lagerbeholdningen av reinkjøtt.

Markedsutvalget har i flere år sett utfordringene med å ta ut en stadig økende pris i markedet. Prisøkningen i butikk har vært mer moderat enn utvikling i produsentpriser. Konsumprisindeksen (KPI) for kategorien «vilt» er omtrent uendret siste 12 måneder. Til sammenligning, var endringen i 12-måneders KPI for mat og alkoholfrie drikkevarer totalt på -4 pst., altså en nedgang.

Foredlingsbedriftene meldte høsten 2021 om økende etterspørsel fra dagligvarehandel og restaurantmarkedet. Flere bedrifter melder tross høye priser om vanskeligheter med å få tak i nok råstoff til produksjonen. Generelt er det god etterspørsel i alle delmarkeder, dagligvarehandel, horeca og direktesalg. De foredlingsbedriftene som leverer til restaurantmarkedet, melder om økt etterspørsel etter en periode med lav etterspørsel i 2020 som følge av koronapandemien.

## 5.5 Produktivitet

Produktivitet uttrykkes i ulike sammenhenger som slakt per livdyr i vårflokk (slakteproduktivitet) eller som slakt per livdyr i vårflokk korrigert for reintallsendringer (totalproduktivitet). Deresom reintallet et år ikke endrer seg, vil de to produktivetsberegningene gi samme resultat.

Totalproduktivitet og slakteproduktivitet relatert til reintall kan fortelle mye om hvordan tilpasningen mellom rein og beite er i et område. Eksempelvis vil en høy totalproduksjon per livrein i vårflokk ofte innebære god kalvetilgang, lave tap og gode slaktevekter, mens en lav totalproduksjon per livrein gir signaler om lav kalvetilgang, høye tap og/eller lave slaktevekter.

Totalproduktivitet per livrein er et mål for hvor effektiv en reinflokk er til å produsere reinkjøtt. Når en snakker om produktivitet, er maksimal varig avkastning et sentralt begrep. Med maksimal varig avkastning menes den tilpasning mellom reintall, beitegrunnlag og driftsform som gir den høyeste stabile avkastningen over tid, uten å forringe beitegrunnlaget.

Tabell 5.5 nedenfor viser produktivitet per livrein for de siste fem årene, beregnet både på grunnlag av slakteproduksjon og totalproduksjon. Beregningen for det siste året (2020/2021) byg-

Tabell 5.5 Slakte- og totalproduksjon for driftsårene 2016/2017 til 2020/2021

Område	Slakteproduksjon pr. livrein (kg. per dyr)					Totalproduksjon pr. livrein (kg. per dyr)				
	16/17	17/18	18/19	19/20	20/21	16/17	17/18	18/19	19/20	20/21
Øst-Finnmark	9,9	5,0	8,6	7,8	5,8	9,8	5,1	8,5	7,7	5,6
Vest-Finnmark	6,5	5,1	5,5	6,2	4,1	6,3	5,0	5,7	6,2	3,6
Troms	5,0	3,7	4,2	4,7	3,6	4,9	3,7	4,1	4,8	3,6
Nordland	5,3	4,6	4,9	4,6	3,6	5,3	4,5	4,9	4,6	3,4
Nord-Trøndelag	8,6	9,4	9,1	7,0	7,8	8,6	9,3	8,9	6,9	7,3
Sør-Trøndelag	9,4	12,6	14,5	11,4	11,2	9,9	12,8	13,6	11,4	11,3
Tamreinlagene	17,0	17,0	15,4	18,2	17,7	17,2	16,7	14,4	17,9	17,5
Hele reindriften	8,4	6,5	7,8	7,6	6,0	8,3	6,5	7,8	7,6	5,7

Kilde: Ressursregnskapet for reindriftsnæringen

ger på reintall som bare delvis er korrigert og må derfor betraktes som et foreløpig anslag. Tabellen viser at det er betydelige forskjeller i produktivitet mellom områder og mellom driftsår, samt innenfor de enkelte områdene.

## 5.6 Prisutvikling

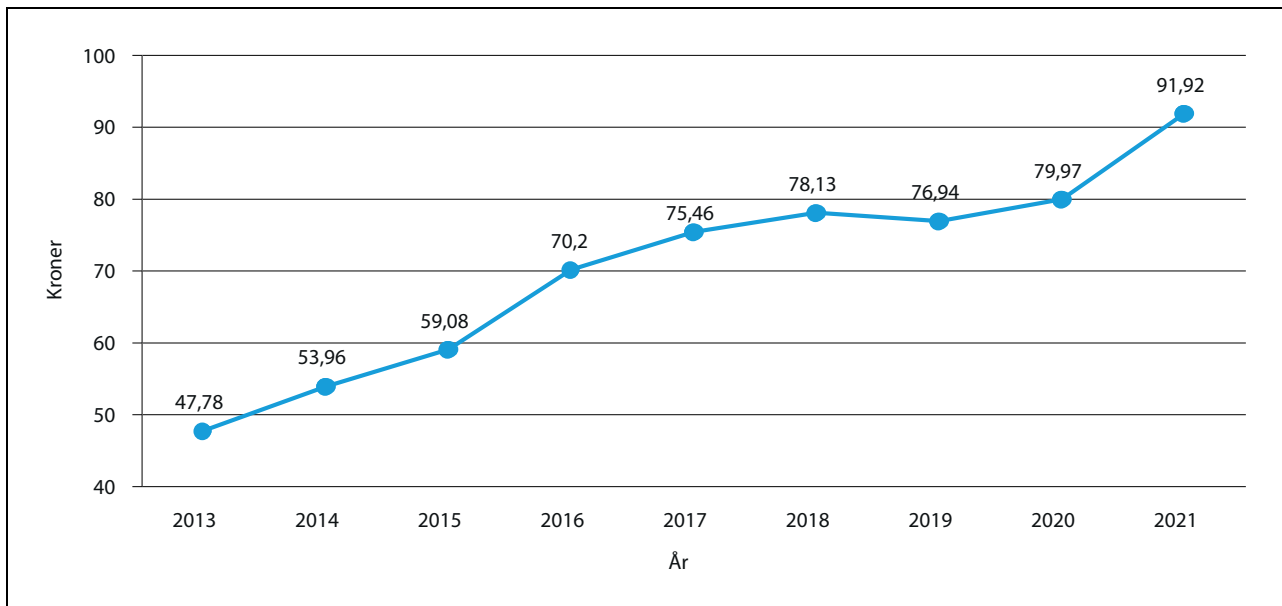
Basert på innrapporterte priser har Landbruksdirektoratet beregnet en gjennomsnittspris på 91,92 kroner per kg. i 2021, det vil si en økning på hele 14 pst. fra 2020 (2020: 79,97 kroner). Figur 5.6 viser prisutviklingen fra 2013 til 2021.

Fram til og med Reindriftsavtalen 2001/2002 var det definert en målpris for reinkjøtt. Importvernet for reinkjøtt var koblet til reindriftsavtalens målprissystem. Målprisen var styrende

for en eventuell administrativ tollnedsettelse, og størrelsen på tollsatsene ved slik nedsettelse. Etter ønske fra næringen, ble avtalepartene under forhandlingene om Reindriftsavtalen 2002/2003 enige om å oppheve målprisen på reinkjøtt. Etter dette har det vært fri prisdannelse på reinkjøtt innenfor den beskyttelse importvernet har gitt. Siden 2003 er det heller ikke gitt anledning til import av reinkjøtt til redusert toll.

Siden 2013 har prisen på reinsdyrkjøtt økt betydelig. Dette skyldes bl.a. følgende forhold:

- Økt konkurranse og profesjonalisering av reinkjøttbransjen.
- Økt bevissthet fra reieneier knyttet til kvalitet.
- Aktivt og strategisk arbeid fra Markedsutvalget for å gjenskape tilliten til norsk reinsdyrkjøtt i markedet.
- Ingen import av reinsdyrkjøtt med redusert toll.



Figur 5.6 Nettoprisutvikling 2013-2021 (kroner per kg. kjøtt omsatt via slakteri)

Kilde: Totalregnskapet for reindrifftsneringen

## 6 Nærmere om enkelte viktige politikkområder

### 6.1 Innledning

Reindriften som næring, kultur og livsform er på mange måter unik både i nasjonal og internasjonal sammenheng. Reindriften representerer god ressursutnyttelse i marginale fjell- og utmarksområder. Den bidrar til næringsmessig mangfold, og er en sentral bærer av samisk kultur.

Reindriften har stor betydning for sysselsetting og næringsutvikling i det samiske reinbeiteområdet. Ikke minst gjelder dette for Finnmark, der 70 pst. av reindriften i Norge finner sted, men også i det øvrige samiske reinbeiteområdet er betydningen stor. Reindriften bidrar til utvikling av annen virksomhet, som slakteri og næringsmiddelindustri, ulike typer vare- og utstyrshandel, transport mv.

I dette kapitlet gjennomgås enkelte viktige områder i reindriftpolitikken. Vi omtaler også tiltak avtalepartene ble enige om under forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2022/2023.

### 6.2 Areal

Reindriften er en arealavhengig næring, og tilgang på nødvendige arealer er en sentral forutsetning for at næringen oppnår målet om økt produksjon og lønnsomhet. Reindrifftsloven skal bidra til sikring av reindriftsarealene i det samiske reinbeiteområdet som reindriftenes viktigste ressursgrunnlag. Ansvar for sikring av arealene påhviler både innehavere av reindriftsretten, øvrige rettighetshavere og myndighetene. Sikring av arealgrunnlaget er blant de største utfordringene reindriftnæringen står ovenfor.

Kommunen som planmyndighet må sikre reindriftenes medvirkning i planprosesser. Det er viktig at kommunene har kunnskap om reindriftenes arealbruk. De viktigste verktøyene kommunen kan bruke er distriktsplan, reindriftenes arealbrukskart og ikke minst dialog med reindriften. Departementene publiserte i 2021 veilederen «Reindrift og plan- og bygningsloven», som skal

kunne brukes av både planmyndigheter, utbygere og reindriftnæringen. Veilederen synliggjør hvordan reindriften skal ivaretas i planprosesser og hvilke rettigheter og plikter reindriften har.

NIBIO utarbeidet i 2021 en mal for distriktsplaner. Distriktsplaner er et viktig verktøy for å heve kunnskapen om reindriftenes arealbruk hos offentlige myndigheter. Avtalepartene ble i Reindrifftsavtalen 2022/2023 enige om å øke distriktstilskuddet, blant annet for at distriktene skal kunne oppdatere distriktsplaner. I tillegg åpnes det for å gi tilskudd fra Reindriftenes utviklingsfond til de distriktene som ikke har distriktsplaner i dag.

Arbeidet med å oppdatere reindriftenes arealbrukskart er under utvikling, og reinbeitedistriktene har tatt i bruk ajourholdsløsningen der de kan oppdatere kartene før de kvalitetssikres av statsforvalteren. Det vil på sikt gi godt oppdaterte kart over reindriftenes arealbruk.

I Reindrifftsavtalen 2021/2022 ble avtalepartene enige om å etablere et pilotprosjekt for en rådgivningstjeneste for reindriften. Rådgivningstjenesten vil være etablert i første halvår 2022. Dette er et viktig tiltak for at reinbeitedistriktene kan få bistand til å medvirke i arealsaker som berører distriktet. Rådgivningstjenesten skal gi råd og kan bidra i prosessene, men skal ikke oppetre i reinbeitedistriktenes sted.

NIBIO har også utarbeidet en veileder for distriktenes arbeid med arealsaker. I NIBIOs rapport «Kartlegging av forskning på reindriftsområdet – kunnskapsgrunnlag og forskningsbehov» har NIBIO gjort en vurdering av forskningsbehov for vurdering av konsekvenser av arealbruksendringer i reinbeiteområder. Avtalepartene vil også samarbeide videre om å synliggjøre konsekvenser av arealbruksendringer for rein og reineier.

Landbruks- og matdepartementet etablerte i 2021 en arbeidsgruppe som skal se på mulighetene for å lage løpende statistikk for reindriftsarealer. Arbeidsgruppen skal levere sin rapport i juni 2022.

### 6.3 Klimatilpasning og beredskap

Klimaendringene vil gi høyere temperaturer og mer nedbør. Temperatur og nedbør er faktorer som kan føre til høyere frekvens av ising og låste beiter, eller at vekstsesongen starter tidligere. Med klimaendringene forventes en større variasjon i værforhold, med hyppigere forekomst av ekstreme værhendelser. Klimaendringene kan føre til endringer i beitegrunnet, og behov for endringer både i beitemønstrene og i flyttemønstrene. Slike endringer kan komme i konflikt med andre interesser og tiltak. Klimaendringene kan også gi større behov for tilleggsfôring og økt risiko for oppblomstring av sykdommer.

Vinteren 2022 er det igjen beitekrise i store deler av reindrifts-Norge, bare to år etter den svært omfattende beitekrisen i 2020. I Troms, Finnmark og Nordland reinbeiteområder er det rundt 160 000 rein som er rammet av beitekrise. I Trøndelag er det varslet om vanskelige beiteforhold i enkelte reinbeitedistrikt, men beredskapsutvalget har ikke erklært krise. Årsaken til beitekrisen er låste beiter, som skyldes et islag ned mot bakken og store snømengder.

Det skal være et beredskapsutvalg i hvert reinbeiteområde, som ledes av statsforvalteren i fylket, og der reieneiere og Mattilsynet er medlemmer. Beredskapsutvalget skal følge med på beitesituasjonen, foreta befaringer og erklære beitekrise når beitene er utilgjengelige for reien. Når det er erklært beitekrise vil det som hovedregel være behov for fullføring av reien. Landbruksdirektoratet har et overordnet ansvar for koordinering av arbeidet med kriseberedskap i reindriften, og har jevnlig møter med beredskapsutvalgene.

I Reindriftsavtalen 2021/2022 ga avtalepartene i hovedsak sin tilslutning til anbefalingene fra en arbeidsgruppe som gjennomgikk beitekrisen i 2020. På bakgrunn av dette er det gjort enkelte justeringer og presiseringer i systemet for kriseberedskap i reindriften. Under beitekrisen i 2022 har både næring og forvaltning vært bedre forberedt på å håndtere en krise. Samtidig er det gjort noen endringer i tilskuddsordningen for kriseberedskap. Det er behov for å se på hvordan dette har fungert og om det bør gjøres enkelte justeringer i systemet for kriseberedskap. Det må også gjøres en vurdering av om det skal utarbeides maler og veiledningsmateriell som sikrer en enhetlig praksis mellom beredskapsutvalgene.

Avtalepartene er derfor enige om å etablere en arbeidsgruppe som skal se nærmere på dette, og levere en rapport høsten 2022.

### 6.4 Grensekryssende reindrift

Siden 1972-konvensjonen opphørte å gjelde i 2005, har det ikke foreligget noen konvensjon om grenseoverskridende reindrift mellom Norge og Sverige. Det framforhandlede forslaget fra 2009 har vært gjenstand for høringer i begge land og drøftinger mellom landene, uten at man har fått avklart ulike spørsmål som er reist. På svensk side har det vært foretatt omfattende utredninger av juridiske og økonomiske spørsmål. Det ble i 2017 meddelt fra svensk side at konvensjonsforslaget ikke kunne ratifiseres i sin nåværende form, og at forhandlinger burde gjenopptas med siktemål å få nødvendige justeringer i konvensjonen. Dette ble avvist fra norsk side.

Dagens situasjon med manglende konvensjon gir norsk reindrift utfordringer i den daglige driften. Noen reinbeitedistrikt opplever i praksis å bli stengt ute fra tidligere beiteområder i Sverige, samtidig som de opplever ulovlig beiting fra svensk reindrift på norske områder. I de områdene som har etablert samarbeidsavtaler mellom norsk og svensk reindrift, gir fravær av en konvensjon manglende regler for et grenseoverskridende samarbeid. Ulike forvaltningssystemer mellom de to land er også lite tilfredsstillende for et slikt samarbeid, og dette går i praksis ut over norske reindriftsutøvere.

Fremover vil norske myndigheter fortsatt ha stor oppmerksomhet på tiltak som bedrer forholdene for norsk reindrift grunnet manglende reinbeitekonvensjon med Sverige. Dette gjelder tiltak som bidrar til at svensk reindrift i Norge utøves i tråd med norsk lov, og som på den måten i større grad sikrer den norske reindriften tilfredsstillende og forutsigbare driftsvilkår.

Høyesterett avsa 30. juni 2021 dom i saken mellom Saarivuoma sameby og staten og Statskog SF, der Saarivuoma sameby vant delvis frem med sitt syn. Høyesterett kom til at Saarivuoma har privatrettslige rettigheter i tvisteområdet ved Altevatt, og dermed har rett til å drive reindrift uten hinder av bestemmelsene i grensereinbeite-loven med forskrifter. Når det gjelder tidspunktet for bruken la Høyesterett til grunn at det var snakk om rett til sommerbeite i perioden 1. mai til 14. september, med rett til nødbeite ved behov.

Reindriftsloven gjelder i hele Norge, med de begrensninger som følger av blant annet grensereinbeite-loven, jf. reindriftsloven § 2, og er ikke begrenset til kun å gjelde for norske reinbeitedistrikt. De alminnelige reglene om utøvelse av reindrift i reindriftsloven kapittel 4 kommer derfor

også til anvendelse for Saarivuoma sameby, uavhengig av Høyesteretts avgjørelse.

Departementet har bedt statsforvalterne om å følge opp svenske samebyers brudd på reindrifftsloven og grensereinbeite-loven.

## 6.5 Norsk-finsk reingjerdekonvensjon

Reindriftssamenes flyttinger mellom årstidsbeitene har pågått i århundrer og lenge uten hinder av nasjonalstatsgrensene. Etter at Finland kom under russisk herredømme på begynnelsen av 1800-tallet, ble grensen mot Norge stengt i 1852. Strekningen langs den norsk-finske grensen har få naturlige hindringer for rein. Uten effektive sperringer vil rein fra de to landene krysse grensen med de ulemper dette vil medføre.

Ny reingjerdekonvensjon mellom Norge og Finland ble iverksatt 1. januar 2017. Utgangspunktet for konvensjonen er at grensen mellom Norge og Finland er stengt for grensekryssende reindrift. Konvensjonens formål er å regulere ansvarsfordeling når det gjelder oppføring og vedlikehold av gjerder og andre tiltak for å hindre at rein kommer over grensen mellom de to landene, samt regulere oppfølgingen når rein likevel krysser grensen. Gjerdene skal støtte opp om reineiernes vokteplikt, slik at det så langt som mulig unngås at rein kommer inn på det andre lands område.

Konvensjonen innebærer at det skal oppføres gjerder fra Angeli til Levajok. Dette innebærer at foruten strekningen mellom Levajok og Polmak (Riksrøys 343), blir hele grensen mellom Norge og Finland stengt med reingjerde. Finland er gitt ansvaret for oppføring av gjerde fra Angeli til Gamle Karigasniemi. Videre er Norge gitt ansvaret for oppføringen fra Gamle Karigasniemi til Levajok. I henhold til konvensjonen skal gjerdet mellom Angeli til gamle Karigasniemi oppføres på finsk side av grensen. Oppføringen av gjerdet skulle ifølge konvensjonen være ferdigstilt innen fem år, det vil si innen 1. januar 2022.

Det har oppstått en tvist mellom Norge og Finland om plassering av konvensjonsgjerdet mellom Angeli til Gamle Karigasniemi. Etter konvensjonens artikkel 24 kan tvister om forståelsen eller anvendelsen av konvensjonen bringes inn for en voldgiftsnemnd. Tvisten mellom Norge og Finland om plassering av gjerdet vil derfor kunne bringes inn for en slik nemnd. Landene er imidlertid nå i en prosess der ulike kompromissforslag drøftes, og søker å løse tvisten uten å måtte gå til voldgiftsak. Dersom dette ikke lykkes, vil det etableres en voldgiftsnemnd for å løse saken.

NIBIO har utviklet en kartløsning som skal vise konvensjonsgjerdene mellom Finland og Norge basert på data fra Finland og Norge. Kartet skal også vise tilgrensende gjerder og hytter, samt porter og elgporter.

## 6.6 Chronic Wasting disease (CWD)

Chronic Wasting disease (CWD) er en av de mest alvorlige sykdommene hos dyr vi noen gang har hatt i Norge. Det finnes ingen behandling for sykdommen, som er dødelig for hjortedyr. Siden første funn av CWD på reinsdyr i Nordfjella i april 2016 er det gjort en omfattende jobb for å kartlegge og bekjempe forekomsten av sykdommen. Høsten 2020 ble det første tilfellet av klassisk CWD utenfor Nordfjella påvist hos en villreinbukk felt under jakt på Hardangervidda. Det ble ikke gjort nye funn av klassisk CWD under jakta 2021, men Veterinærinstituttet estimerer at det per nå finnes rundt fem tilfeller smittede villrein på Hardangervidda. Vitenskapskomiteen for mattrygghet (VKM) mener at smitten sannsynligvis er oppdaget tidlig i forløpet, og at det er lite miljøsmitte. Tiltak som gjennomføres raskt, vil ifølge VKM ha størst sannsynlighet for å gi ønsket effekt. For å sikre levedyktige bestander av villrein og hindre smitte til andre hjortedyr og reindriften er målsettingen å begrense og om mulig utrydde klassisk skrantesyke.

Vitenskapskomiteen for mattrygghet presenterte i januar 2021 oppdatert kunnskap om sykdommen og risikofaktorer for spredning. I rapporten pekes det blant annet på viktigheten av å ta ut gamle bukker for å redusere risikoen for smitte. Dette er et sentralt element i håndteringen av CWD på Hardangervidda. I forkant av jakten høsten 2021 ble det derfor satt et mål om å ta ut tilnærmet all bukk over 3,5 år, samt å ta ut mellom 1000 og 15000 simler. Målet ble ikke nådd. For å nå målet ble det vurdert å gjennomføre et ekstraordinært uttak vinteren 2022. I tråd med faglige anbefalinger fra Mattilsynet og Miljødirektoratet, konkluderte landbruks- og matministeren og klima- og miljøministeren med at det ikke var tilrådelig å gjennomføre ekstraordinært uttak av villrein vinteren 2022. Dette fordi den mulige positive effekten av et slikt uttak er vurdert til å være for usikker i forhold til de negative konsekvensene. Videre ville Hardangerviddabestandens kondisjon og adferd, samt beiteområdenes utbredelse og topografi gjort det svært vanskelig å gjennomføre ekstraordinære uttak vinteren 2022. Kostnaden ville vært høy og sannsynligheten for å oppnå



en vellykket felling av mange dyr ville være lav. Det har i tillegg vært sterk lokal motstand mot ekstraordinært uttak på Hardangervidda.

Mattilsynet og Miljødirektoratet har bestilt en faglig vurdering av genetikk og bestandsreduksjon, som er forventet å foreligge våren 2022. Direktoratene angir ellers i rapporten at en endelig vurdering av den videre forvaltning av villreinbestanden på Hardangervidda vil foreligge sommeren 2022. Det skal etableres en arbeidsgruppe som består av både forskere og lokale representanter. Det er en målsetning å få til en god dialog og om mulig en felles anbefaling om den videre håndteringen av skrantesjuka på Hardangervidda.

Vitenskapskomiteen trekker også frem viktigheten av å hindre kontakt mellom villrein og tamrein og mellom ulike tamreinflokker. Videre at det gjennomføres tidlig slaktning og at tettheten mellom dyr reduseres. I tillegg er det viktig at man fortsetter kontroll og prøvetaking også av tamreinflokkene. Vitenskapskomiteen trekker også frem studier som viser at det er genetisk variasjon mellom tamrein og villrein, og at villrein er mer mottakelig for CWD enn tamrein.

Det er av avgjørende viktighet at reindriften følger opp de smittereduserende tiltakene som er iverksatt for å forhindre at sykdommen spres og etablerer seg i en tamreinflokk. Et sentralt tiltak er omfattende prøvetaking for å oppdage syke dyr. I oppstartsmøtet for forhandlingene tok Norske Reindrifftsamers Landsforbund opp problemstillingen med prøvetaking ved påkjørsler av dyr. Landbruks- og matdepartementet vil ha dialog med Mattilsynet, og vil gi Norske Reindrifftsamers Landsforbund en redegjørelse for hvordan prøvetaking av fallvilt håndteres.

## 6.7 Rovvilt

Reindriften har alltid måtte forholde seg til ulike forekomster av rovvilt. Fram til 1990-tallet var rovdyrbestanden lavere enn i dag, blant annet grunnet høyt uttak gjennom jakt og skadefelling. Etter omlegging av rovviltpolitikken har reindriften gjennom 2000-tallet opplevd økende forekomster av de ulike rovviltartene i sine beiteområder. Økningen har vært noe forskjellig mellom de ulike områdene, både når det gjelder tilstedeværelse og ikke minst antall individer av de ulike artene.

Over flere år har miljøvernmyndigheten i enkelte reinbeitedistrikt erstattet opp mot halvparten av kalveproduksjonen som tap til rovvilt. Selv om tapene erstattes, vil tapene kunne ha negative

konsekvenser for den enkelte siidaandel og reindriftsfamilie. Først og fremst fordi endret aldersstruktur i simleflokken vil kunne gi lavere kalvetilgang påfølgende år, som fører til tapte produksjonsinntekter. I tillegg medfører tapene også en betydelig psykisk belastning for de familiene som opplever store tap.

Statens rovviltpolitikk har innvirkning på samisk reindrift. Dette innebærer at tiltak som iverksettes på rovviltområdet også må vurderes opp mot statens forpliktelser overfor samene som urfolk, herunder Grunnloven § 108, FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 27 og ILO-konvensjonen nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater. Det er både snakk om materielle forpliktelser til å sikre blant annet naturgrunnlaget for den samiske reindriften, samt prosessuelle forpliktelser som gjelder konsultasjoner og deltakelse i beslutninger som vil kunne påvirke samiske interesser direkte.

Med et reintall tilpasset beitegrunnlaget og med økt uttak av kalv, har reindriften de siste årene gjort viktige endringer i egen drift for å redusere tap til rovvilt. I noen distrikter kan det likevel fortsatt være rom for et høyere slakteuttak om høsten, og noe lavere reintall for å sikre en best mulig kondisjon på dyrene. Det er viktig at reindriften fortsatt arbeider videre med tapsreducerende tiltak. Samtidig er det sentralt at rovviltforvaltningen har stor oppmerksomhet på den todelte målsettingen i rovviltpolitikken, hvor det også skal legges til rette for levedyktig næringsdrift basert på utnyttelse av utmarksbeiteressursene. I den forbindelse er det særlig viktig at rovviltmyndighetene følger opp rovviltforliket fra 2011, hvor det er presisert at det ikke skal være rovvilt som representerer et skadepotensial i prioriterte beiteområder for husdyr og kalvingsområder for tamrein.

Regjeringen har gjennom Hurdalsplattformen lagt føringer for en mer restriktiv rovviltpolitikk fremover. Regjeringen vil blant annet innrette praktiseringen av rovviltforliket slik at beiteprioriterte områder blir respektert ved at skadegjørere blir felt uten ugrunnet opphold. Videre skal det utredes en reduksjon av gjeldende bestandsmål for ulv og bjørn, med mål om å redusere belastningen for beitenæringene.

I en flertallsmerknad i Innst. 335 S. (2015–2016) ba Stortinget regjeringen om å igangsette en forsøksordning for forvaltning av kongeørn, innenfor rammene av rovviltforliket, på Fosenhalvøya og i Troms. I 2018 ble et forskningsprosjekt som studerer tap av lam til kongeørn iverksatt på Fosen. Forskningsprosjektet i Troms, som

skal ta for seg tap av tamrein til kongeørn, har tatt lengre tid å få satt i gang. En forutsetning for gjennomføring av prosjektet er at reindriften er aktiv deltaker i prosjektet. Samtidig har det av ulike årsaker vært en utfordring å få reineiere i Troms til å delta i forskningsprosjektet.

Parallelt med forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2022/2023 sendte Klima- og miljødepartementet 10. februar et brev til Norske Reindrifftsamers Landsforbund angående ørneprosjektet i Troms. Klima- og miljødepartementet vil gå i dialog med Norske Reindrifftsamers Landsforbund og Troms reindrifftsamers fylkeslag om mulige løsninger som gjør at reindriften i Troms kan være villige til å delta i forskningsprosjektet. I henhold til Reindrifftsavtalen 2022/2023 skal dette prosjektet i første omgang følges opp gjennom et møte mellom Klima- og miljødepartementet, Norske Reindrifftsamers landsforbund og Troms reindrifftsamers fylkeslag.

## 6.8 Fagsystem reindrift

Landbruksdirektoratet ferdigstilte 1. november 2021 rapporten «Konseptutredning digitalisering reindrift». Gjennom konseptutredningen er utfordringer ved dagens fagsystemer for reindrift kartlagt, og behovene ved framtidige fagsystemer identifisert. Konseptutredningen er gjennomført ved hjelp av intervjuer og møter med reindriftnæring og reindriftsforvaltning.

Anbefalingen i konseptutredningen er å utarbeide et nytt system for grunnlagsdata, og ta i bruk eksisterende system for tilskuddsforvaltning i Landbruksdirektoratet, Agros, på reindriftsområdet. Bruk av eksisterende system vil redusere de totale kostnadene, og vil gi et enhetlig system i Landbruksdirektoratet for både jordbruk og reindrift.

Landbruks- og matdepartementet støtter anbefalingen fra Landbruksdirektoratet. Det er stort behov for nye fagsystem, for å sikre mer effektive arbeidsprosesser både i direktoratet og hos statsforvalterne. Det er også behov for gode selvbetjeningsløsninger for reindriftnæringen, som legger til rette for effektiv samhandling mellom næring og forvaltning.

Nye fagsystemer må dekkes av flere finansieringskilder, over flere år. I Reindrifftsavtalen 2022/2023 ble avtalepartene enige om å sette av 1,5 mill. kroner til formålet i 2023. Begrunnelsen for å sette av midler til dette over avtalen er at næringen selv vil ha en gevinst av at det kommer på plass nye fagsystemer.

## 6.9 Kriterier for bærekraftsmålene i reindriftpolitikken

Landbruks- og matdepartementet etablerte i 2019 en arbeidsgruppe med representanter for Norske Reindrifftsamers Landsforbund, Sametinget, Statsforvalteren i Troms og Finnmark og Landbruks- og matdepartementet. Arbeidsgruppens mandat var å utarbeide forslag til kriterier for hva som skal legges til grunn når en skal vurdere om målene i gjeldende reindriftpolitikk om økologisk, økonomisk og kulturell bærekraft er oppnådd. Arbeidsgruppen leverte sin rapport i desember 2020.

Totalt har arbeidsgruppen foreslått 14 kriterier, med 39 tilhørende indikatorer. Departementet har i høringsbrevet bedt høringsinstansene om konkrete innspill til hvilke kriterier som bør prioriteres. I tillegg bes det om innspill på om den rapporteringen som legges til grunn for indikatorene er gjennomførbar.

Arbeidet skal gi et bedre grunnlag for å vurdere måloppnåelsen i reindriftpolitikken. Til dette formålet er det behov for kriterier som operasjonaliserer målene i reindriftpolitikken, og indikatorer som kan belyse kriteriene. Et sett med kriterier og indikatorer for reindriftpolitikken skal brukes i rapporteringen til Stortinget gjennom de årlige budsjettproposisjonene, og i styringsdialogen med statlige virksomheter. Kriteriene og indikatorene vil også kunne brukes i evalueringer av tilskuddsordninger og andre reindriftpolitiske virkemidler. Departementet understreker at kriteriene og indikatorene ikke skal angi normtall, og ikke brukes til å vurdere måloppnåelse for den enkelte reineier. Det er reindriftpolitikken som skal måles.

Departementet sendte 1. februar 2021 arbeidsgruppens rapport på høring til Norske Reindrifftsamers Landsforbund, Sametinget, Reindrifftsstyret og statsforvalterne med frist 28. juni 2021. NRLs landsmøte i 2021 ble ikke avholdt på grunn av koronapandemien, og departementet har derfor utsatt oppfølgingen av rapporten i påvente av en uttalelse fra Norske Reindrifftsamers Landsforbund. Departementet har nå satt en ny frist 1. juli. På grunnlag av innspillene i høringsrunden vil departementet jobbe videre med sikte på å kunne presentere kriteriene for Stortinget gjennom Prop. 1 S (2022–2023) for Landbruks- og matdepartementet.

## 7 Nærmere om Reindrifftsavtalen 2022/2023

Reindrifftsavtalen 2022/2023 er den første næringsavtalen regjeringen Støre har fremforhandlet. 10. februar 2022 kom staten og Norske Reindrifftsamers Landsforbund til enighet om en avtale. Avtalen vil tre i kraft 1. juli 2022 og gjelde til 30. juni 2023. Reindrifftsavtalens ramme gjelder budsjettåret 2023.

Reindrifftsavtalen 2022/2023 har en total ramme på 180 mill. kroner. Dette er en økning på 15,5 mill. kroner fra inneværende avtale. Avtalepartenes hovedprioriteringer er direkte tilskudd, ivaretagelse av reindrifftsarealer, klimatilpassing og beredskap i reindrifften, rekruttering og infrastrukturtiltak.

Avtalepartene har videreført de direkte tilskuddene, men i tillegg etablert et tilskudd til slakt av simler, som et engangstiltak for avtaleåret 2022/2023. Uttak av eldre simler vil være et viktig tiltak for å redusere risikoen for CWD og andre sykdommer.

Avtalepartene viderefører satsingen på tilleggsnæringer i reindrifften. Tilleggsnæringer støtter opp om reindrifften som en familiebasert næring og legger til rette for at flere kan hente ut inntekter fra reinen. Avsetningen til Utviklingsprogrammet og til lærings- og omsorgsbaserte tjenester videreføres.

Klimaendringene medfører både endringer i driftsmønsteret og uforutsette hendelser for reindrifften. Hyppige forekomster av låste beiter gir merkostnader og krever investeringer. Avtalepartene er derfor enige om en betydelig økning av distriktstilskuddet, for å legge til rette for felles investeringer i utstyr som kan bidra til klimatilpassing.

Avtalepartene er enige om at inngjerding av innmark er et sentralt konfliktforebyggende tiltak. For å legge til rette for at det kan settes av midler til framtidig vedlikehold av gjerder, er avtalepartene enige om å øke tilskuddsandelen fra 80 til 90 pst. for ordningen konfliktforebyggende tiltak.

Perioden for prosjektet for en HMS-tjeneste i reindrifften er over, og avtalepartene er nå enige om å etablere HMS-tjenesten som en permanent ordning. Pilotprosjektene for NRLs rådgivnings-

tjeneste i arealsaker, og pilotprosjektet for en helsetjeneste for rein videreføres. Dette er viktige ordninger som vil støtte opp om og bistå rein-eierne i deres arbeid og legge til rette for en tryggere arbeidshverdag.

Avsetningen til kriseberedskapsfondet økes fra 4,5 mill. kroner til 5,5 mill. kroner.

Gjennom en økning av satsene for etablerings-tilskuddet styrker avtalepartene virkemidlene for rekruttering i reindriffts næringen.

For å avhjelpe konsekvensene av manglende reinbeitekonvensjon mellom Norge og Sverige gis det tilskudd til utgifter til fôring og flytting for reinere som er forhindret fra å bruke sine beiteområder i Sverige. Avtalepartene er enige om å øke satsen for flytting fra 0,18 kroner per rein per kilometer, til 0,25 kroner per rein per kilometer.

Avtalepartene er enige om å be Landbruksdirektoratet om å utvikle tekniske løsninger for å synliggjøre beiteområder som er inntegnet utenfor reinbeitedistrikt, og for svenske samebyers beitebruk i Norge.

Avtalepartene er enige om å prioritere tiltak for rekruttering, og har derfor økt etableringstilskuddet med hele 1,7 millioner kroner.

I Reindrifftsavtalen 2021/2022 ble det etablert en ordning for juridisk bistand for å bidra til at norsk reindrift fortsatt har tilgang til å benytte sine tradisjonelle vinterbeiter i Sverige. I Reindrifftsavtalen 2022/2023 utvides denne ordningen slik at den også omfatter juridisk bistand til norske reinbeitedistrikter som blir trukket inn i rettsaker om avklaring av rettigheter til sine beiteområder i Norge.

Avtalepartene er enige om å gjennomføre en rekke utredninger og prosjekter:

- Prosjekt for å utvikle det reindrifftsbaserte reiselivet. Prosjektet skal avdekke mulige utviklingstiltak og legge til rette for at reiseliv kan bli en tilleggsnæring for flere i reindrifften. Det skal legges fram en rapport for avtalepartene innen 1. desember 2022.
- Ny gjennomgang av beredskapen i reindrifften. Det etableres en arbeidsgruppe bestående av avtalepartene og statsforvalterne som skal foreta gjennomgangen. Arbeidsgruppen skal

- legge fram en rapport for avtalepartene innen 1. oktober 2022.
- Gjennomgang av systemet for klassifisering av reinsdyrkjøtt. Dette skal gjøres i en arbeidsgruppe bestående av avtalepartene, representanter for slakteriene, videreforedlingsbedrifter, Animalia og kontaktutvalget for reinlagene. Arbeidsgruppen skal legge fram en rapport for avtalepartene innen 1. desember 2022.
  - Utredning om dagens situasjon for reindriften i Trollheimen. Oppdraget skal lyses ut, og utredningen skal legges fram for avtalepartene innen 1. desember 2022.
  - Landbruksdirektoratet skal gjennomføre en utredning om mekling. Formålet med utredningen er å utvikle og forbedre mekling som et instrument som kan brukes i reindriften. Utredningen skal legges fram for avtalepartene innen 1. desember 2022.
  - Prosjekt mot hets og rasisme rettet mot reindriftsutøvere. NRL står som eier av prosjektet og skal engasjere en prosjektleder. Det skal utarbeides en sluttrapport fra prosjektet som legges fram for avtalepartene innen 1. desember 2022.

## 8 Forslag til endringer i statsbudsjettet 2022

Stortinget har bevilget 164,5 mill. kroner over statsbudsjettet kapittel 1151 *Til gjennomføring av reindrifftsavtalen* i 2022, jf. Prop. 1 S (2021–2022) for Landbruks- og matdepartementet og Innst. 8 S (2021–2022). 8. april 2022 vedtok Stortinget en ekstraordinær bevilgning til kriseberedskap i reindrifften, og økte bevilgningen på kapittel 1151 post 51 *Tilskudd til Utviklings- og investeringsfondet* med 30 mill. kroner. Etter dette var den totale bevilgningen på kapittel 1151 på 194,5 mill. kroner i 2022, jf. Prop. 77 S (2021–2022) og Innst. 251 S (2021–2022).

Det foreslås en økning av kapittel 1151 post 51 *Tilskudd til Utviklings- og investeringsfondet* på 4,5 mill. kroner, mot en reduksjon av kapittel 1151 post 75 *Kostnadssenkende og direkte tilskudd* på 4,1 mill. kroner og kapittel 1151 post 79 *Velferdsordninger* med 0,4 mill. kroner.

Omdisponeringen på 4,5 mill. kroner fra kapittel 1151 post 75 og 79 til post 51 skal disponeres i henhold til sluttprotokoll for Reindrifftsavtalen 2022/2023.

Øvrige budsjettforslag som det er redegjort for i denne proposisjonen legges på vanlig måte fram for Stortinget gjennom Prop. 1 S (2022–2023) for Landbruks- og matdepartementet.

Landbruks- og matdepartementet

tilrår:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i statsbudsjettet 2022 under Landbruks- og matdepartementet (Reindrifftsavtalen 2022/2023).

---

Vi **HARALD**, Norges Konge,

stadfester:

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om endringer i statsbudsjettet 2022 under Landbruks- og matdepartementet (Reindrifftsavtalen 2022/2023) i samsvar med et vedlagt forslag.

---

**Forslag**  
**til vedtak om endringer i statsbudsjettet 2022**  
**under Landbruks- og matdepartementet**  
**(Reindrifftsavtalen 2022/2023)**

## I

I statsbudsjettet for 2022 gjøres følgende endringer:

## Utgifter:

Kap.	Post	Formål	Kroner
1151		Til gjennomføring av reindrifftsavtalen	
	51	Tilskudd til Utviklings- og investeringsfondet, økes med..... fra kr 85 500 000 til kr 90 006 000	4 506 000
	75	Kostnadssenkende og direkte tilskudd, <i>kan overføres</i> , reduseres med..... fra kr 97 700 000 til 93 593 000	4 107 000
	79	Velferdsordninger, <i>kan overføres</i> , reduseres med..... fra kr 4 000 000 til kr 3 601 000	399 000

## II

Landbruks- og matdepartementet gis fullmakt til å iverksette tiltak i henhold til den foreslåtte reindrifftsavtalen, og som er knyttet til bevilgninger i 2023.

## Vedlegg 1

# Reindrifftsavtale 1. juli 2022 – 30. juni 2023

I henhold til Hovedavtalen for reindrifftsneringen av 26. februar 1993, har Landbruks- og matdepartementet og Norske Reindrifftsamers Landsforbund inngått følgende reindrifftsavtale for avtaleåret 2022/2023, gjeldende fra 1. juli 2022 til 30. juni 2023.

## 1 Økonomisk ramme for avtaleåret 2022/2023

### 1.1 Bevilgninger over statsbudsjettet

Partene er enige om en ramme for Reindrifftsavtalen 2022/2023 på 180,0 mill. kroner, jf. vedlegg 2.

Årets forhandlinger gjelder budsjettåret 2023. Forslag til bevilgninger for 2023 innarbeides i statsbudsjettet på ordinær måte gjennom Prop. 1 S (2022–2023) for Landbruks- og matdepartementet.

Reindrifftsavtalen 2022/2023 oversendes Stortinget ved en proposisjon til behandling i vårsesjonen 2022. Proposisjonen vil inneholde forslag til omdisponeringer mellom poster i 2022. Landbruks- og matdepartementet ber også om fullmakt til å iverksette tiltak i den inngåtte reindrifftsavtalen som er knyttet til bevilgninger i 2023.

### 1.2 Priser

Det fastsettes ikke målpris for reinkjøtt i slaktesesongen 2022/2023.

## 2 Utviklings- og investeringstiltak

Avtalepartene er enige om at det settes av 59,7 mill. kroner til Reindrifftsens utviklingsfond (RUF) for avtaleåret 2022/2023. Tildelingsrammen til Reindrifftsens utviklingsfond settes lik bevilgningsrammen.

Partene er enige om følgende avsetninger for Reindrifftsens utviklingsfond:

### 2.1 Forskning og utvikling

Det øremerkes ikke midler til forskning og utvikling.

Avtalepartene er enige om at følgende områder prioriteres for forsknings- og utviklingsprosjekter under Reindrifftsens utviklingsfond:

- Klimaendringenes påvirkning på reindrifften og mulige strategier for klimatilpasning
- Overvåkning av beiteområder
- Sikring av reindrifftsens arealer
- Utvikling av det interne selvstyret i reindrifften
- Rovvilt og rovviltforvaltningens påvirkning på reindrifften
- Tilleggsføring

### 2.2 Konfliktforebyggende tiltak

Formålet med tilskudd til konfliktforebyggende tiltak er å redusere konflikter mellom reindrifft og jordbruk, i tillegg til konflikter mellom reindrifft og andre berørte parter.

Avtalepartene er enige om at inngjerding av innmark er et sentralt konfliktreduserende tiltak. For å stimulere og legge til rette for flere inngjerdinger, økes tilskuddsandelen fra 80 pst. til 90 pst. av godkjent kostnadsoverslag. En høyere tilskuddsandel vil også gi mulighet for å sette av midler til framtidig vedlikehold av gjerdene.

I enkelte tilfeller vil det ikke være mulig verken å bruke snøskuter eller barmarkskjøretøy for å få drevet reinen ut fra konfliktområder. For å bistå reieneierne i slike situasjoner er avtalepartene enige om at det i særskilte situasjoner kan åpnes for å gi tilskudd til bruk av helikopter, såfremt reindrifften ønsker det.

Avtalepartene er enige om at det settes av 1,5 mill. kroner til ordningen i Reindrifftsavtalen 2022/2023, under forutsetning at tilsvarende beløp settes av over jordbruksavtalen. 0,1 mill. kroner av rammen settes av til administrasjon, fordelt likt på reindrifftsavtalen og jordbruksavtalen.

Mindreforbruket på ordningen fra 2021 overføres til 2022.

### 2.3 Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskaping

I forbindelse med forhandlingene om Reindriftsavtalen 2014/2015, ble avtalepartene enige om å samordne Reinprogrammet med det som nå er Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskaping (Utviklingsprogrammet).

Avtalepartene legger til grunn at Innovasjon Norge viderefører den arbeidsmetodikken som benyttes for bruk av midlene over reindriftsavtalen.

Avtalepartene ser behovet for at Innovasjon Norge jobber med bedriftsutvikling og produktutvikling framover. Forretningsutvikling, produktutvikling og markedsutvikling er viktig for reinkjøtt- og reiselivsbedrifter.

Flere reinkjøttbedrifter har tidligere fått anledning til å delta på felles stand under paraplyen «Rein –helten på vidda» på ulike markedsarrangementer nasjonalt og regionalt. Reindriften har også vært godt representert under Internationale Grüne Woche (IGW). Arrangementene har vært gode omdømmetiltak og har vært sentrale i å bygge kompetanse hos de enkelte bedriftene som har deltatt. Avtalepartene framhever at reindriftens representasjon har bidratt positivt i utviklingen av Matnasjonen Norge, til å løfte reindriftens omdømme, og ikke minst bidratt til økt kunnskap om reindrift og reinkjøttet.

For at flere reinkjøttbedrifter skal gis anledning til å delta på ulike typer arrangementer også framover, foreslår avtalepartene at Innovasjon Norge, sammen med Markedsutvalget, vurderer totaliteten av deltakelse på matarrangementer. En forutsetning vil være at reinkjøttbedriftene står på felles stand.

Pandemien har de to siste årene satt begrensninger i gjennomføringen av arrangementer, herunder den årlige reinkjøttkonferansen. Avtalepartene understreker viktigheten av at det tilrettelegges for arenaer hvor reinkjøttbedriftene kan møtes for erfaringsutveksling og kompetanseoppbygging. Dersom det er mulig med fysiske samlinger ber avtalepartene om at Utviklingsprogrammet i samarbeid med Markedsutvalget for reinkjøtt gjennomfører en ny reinkjøttkonferanse.

Reindriften blir i økende grad brukt i markedsføringen av Norge som turistland. Dette øker etterspørselen av reindriftsrettet turisme. De aktørene som er lokalisert i områder med godt tilfang av turister, opplever stor pågang og god økonomisk vekst. Veksten tilfaller aktører som er profesjonelle og som klarer skalering og logistikk på en

god måte. Dette gir rom for nye investeringer og økt kapasitet. Avtalepartene mener at det reindriftsbaserte reiselivet er en mulighet som en tilleggsnæring for flere i reindriften. I denne sammenheng er det viktig at utviklingen av det reindriftsbaserte reiselivet skjer på reindriftens premisser og at etableringene skjer i henhold til reindriftslovens bestemmelser.

Avtalepartene er enige om å gjennomføre et prosjekt for utvikling av det reindriftsbaserte reiselivet. Det vises til kapittel 2.18.2 for nærmere omtale.

Avtalepartene er enige om at det settes av 8,2 mill. kroner til Utviklingsprogrammet for Reindriftsavtalen 2022/2023. Mindreforbruk på ordningen i 2021 overføres til 2022.

### 2.4 Fagbrevordningen

Formålet med fagbrevordningen er å utdanne ungdom til dyktige fagarbeidere i reindrift, samt videreutdanne lærebedrifter med sikte på å ta fagbrev og kompetansebevis etter fagopplæringsloven.

For å koordinere og effektivisere de tilsluttede lærebedriftenes opplæringer av lærekandidater i reindrift, ble Opplæringskontoret for reindrift og duodji opprettet i februar 2002. Opplæringskontoret er godkjent av fagopplæringsnemdene i Troms og Finnmark, Nordland og Trøndelag fylker. Opplæringskontoret skal arbeide aktivt for å rekruttere lærlinger og lærekandidater i reindrift, og motivere lærebedrifter til å ta imot lærlinger.

Som et ledd i arbeidet med å styrke kvinnenes stilling i reindriften, legger avtalepartene til grunn at Opplæringskontoret viderefører prioriteringen av kvinner blant kommende lærlinger og instruktører. I tillegg vil det være sentralt å sikre en geografisk fordeling av lærlingene.

Avtalepartene er enige om å videreføre fagbrevordningen på samme nivå, med en avsetning på 3,5 mill. kroner for Reindriftsavtalen 2022/2023.

### 2.5 Markedstiltak

Markedsutvalget for reinkjøtt ble etablert av avtalepartene på grunnlag av Reindriftsavtalen 2010/2011. Hovedoppgaven for Markedsutvalget er å sikre norsk reinkjøtt positiv oppmerksomhet og kjøpsutløsende adferd hos sluttbruker. I tillegg skal Markedsutvalget ta på seg formidling av markedsrelevante problemstillinger til andre aktører. Markedsutvalget benytter Opplysningskontoret for egg og kjøtt (OEK) som strategisk samarbeidspartner til gjennomføring av valgte markedsaktiviteter.



Markedsutvalgets aktiviteter bidrar til å skape positiv oppmerksomhet og spre generell informasjon om reindriften og reinkjøtt i markedet. Det er viktig at foredlingsbedriftene, distributørene, butikkene, spisestedene og reieierne også bidrar. På den måten vil hele verdikjeden fra vidde til bord oppnå resultater i form av økt salg og positiv oppmerksomhet – ikke minst har dette også innvirkning på prisen til reieier.

Avtalepartene understreker betydningen av å opprettholde trykket på forbrukerkommunikasjon for å sikre omsetningen, og til å ivareta reinkjøttets posisjon i markedet.

Markedsutvalget har siden opprettelsen vært kunnskapsbasert når det gjelder innretning og valg av kampanjer. Ny markedsanalyse har gitt utvalget økt kunnskap om forbrukere og forbrukertrender, samt innretning av markedskampanjer. Avtalepartene slutter seg til utvalgets strategiske valg i oppfølgingen av anbefalingene i markedsanalysen, herunder utarbeidelse av markedsmateriell og filmer som øker kunnskapen om reindriften og bruk av reinkjøtt. Videre finner avtalepartene det positivt at utvalget legger opp til å intensivere arbeidet for å øke forståelsen av markestenkning og kunnskap om markedet i hele verdikjeden fra vidde til bord, og at utvalget særlig legger opp til å øke kompetansen hos reindriftsmyndigheten.

Reinkjøttbransjen deltagelse på Smak 2020 var positivt. Det er viktig at utvalget fremover bruker erfaringene fra Smak 2020 i arbeidet opp mot HoReCa-markedet. Avtalepartene støtter Markedsutvalget i deres vurderinger om deltagelse på Umami 2023. Umami er en arena for å bygge kompetanse, gi inspirasjon og ikke minst legge til rette for økt verdiskaping. Samtidig er det en arena for å vekke interessen og spre kunnskap om reindrift og reinkjøtt, og derigjennom legge til rette for at flere kokker tar i bruk reinkjøtt.

I reinkjøttbransjen er det mange mindre bedrifter, og midler til markedsføring av egne produkter er begrenset. Avtalepartene påpeker at deltagelse på matfestivaler og andre matarrangementer bidrar til økt oppmerksomhet omkring bedriftenes reinkjøttprodukter. Utover en markedsføring av egne produkter vil en deltagelse også bygge kompetanse i bedriftene. Avtalepartene ber om at Markedsutvalget sammen med Utviklingsprogrammet vurderer å samfinansiere reinkjøttbedriftenes deltagelse på ulike matarrangementer.

Det norske måltid har etablert seg som kanskje den mest sentrale og mest prestisjefylte konkurransen for norsk mat og drikke. Konkurransen inngår i Utviklingsprogrammet som ett av de

tre sentrale nasjonale omdømmearrangementene sammen Matsreif og den norske deltakelsen på Internationale Grüne Woche (IGW). De siste årene har reinkjøttbedrifter vært representert i konkurransen og flere bedrifter har mottatt priser for sine produkter. For flere har deltagelsen hatt stor betydning for videreutvikling og vekst, og ikke minst for synliggjøring av reindriften og reinkjøttet. Avtalepartene ber Markedsutvalget, i samarbeid med Innovasjon Norge, orientere bedriftene om denne konkurransen, og jobbe for at reinkjøttet er godt representert når juryeringen gjennomføres. Det bør være et mål at minst ett reinkjøttprodukt går videre til finalen når konkurransen arrangeres for 15. gang i 2023.

For å sikre omsetningen av norsk reinsdyrkjøtt, ser avtalepartene behov for at Markedsutvalget gjennomfører aktiviteter i samsvar med fremlagt markedsplan og budsjett.

Avtalepartene er enige om at det settes av 5,0 mill. kroner til Markedsutvalgets aktiviteter for Reindriftsavtalen 2022/2023. Mindreforbruket på ordningen i 2021 overføres til 2022.

## 2.6 Pramming

Avtalepartene er enige om at dagens ordning og satser videreføres. Avtalepartene er enige om at det settes en ramme for pramming på 5,5 mill. kroner for Reindriftsavtalen 2022/2023. Avtalepartene legger til grunn at denne rammen omfatter en buffer for et større antall prammedøgn enn det beregnede behovet.

## 2.7 Lærings- og omsorgsbaserte tjenester – Ut på vidda

I Reindriftsavtalen 2019/2020 ble lærings- og omsorgsbaserte tjenester etablert som et permanent tilbud. Styringsgruppa for lærings- og omsorgsbaserte tjenester har utarbeidet en toårig strategiplan. Avtalepartene har sluttet seg til planen.

Hovedmålet «Ut på vidda» er å etablere en tilleggsnæring i reindriften som er lønnsom for reindriftsfamiliene. Videre er det et mål å få etablert godt tilrettelagte tjenester som holder høy kvalitet og som etterspørres av kjøpere. I tillegg er det viktig at tilbudet gir personlig utvikling for brukerne gjennom læring, mestring og sosialt fellesskap, samt bidrar til økt forståelse og kunnskaper om reindrifta, samisk kultur, historie og tradisjoner.

Ut på vidda-tilbud er en ny tilleggsnæring. Veien fram til god og lønnsom drift er for de fleste tilbyderne blitt satt på vent på grunn av korona-

pandemien. Videre drift og utvikling av lærings- og omsorgstjenester i reindrifta vil kreve ressurser, engasjement og innsats både av etablererne, programmet Ut på vidda og av støttespillerne til næringen.

Avtalepartene er enige om at det er viktig med økt innsats mot de tilbyderne som allerede er etablert. Avtalepartene er enige om at hovedprioriteringen er å styrke og kvalitetssikre disse. Avtalepartene ser det ikke som hensiktsmessig å etablere flere tilbydere på tjenesteområder med lav etterspørsel. Ved nye etableringer er det viktig at de som etableres har en god geografisk spredning, og at det ikke etableres for mange som tilbyr de samme tjenestene for en begrenset kundegruppe. I tillegg må det arbeides aktivt for å gjøre tjenestene kjent og derigjennom øke etterspørselen av tjenestene.

Avtalepartene legger til grunn at Statsforvalteren i Troms og Finnmarks arbeid med lærings- og omsorgsbaserte tjenester samordnes med Innovasjon Norges arbeid med Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskaping.

Avtalepartene er enige om en avsetning til lærings- og omsorgsbaserte tjenester på 3,0 mill. kroner over Reindriftsavtalen 2022/2023. Mindreforbruk på ordningen i 2021 trekkes inn for å styrke kriseberedskapsfondet.

## **2.8 Oppfølging og kontroll av optisk lengdemåling av rein**

I forbindelse med Reindriftsavtalen 2013/2014 så avtalepartene behov for et system som innebar større forutsigbarhet for bedriftene ved kjøp og salg av rein, samt en større forutsigbarhet for reieneier. Rein med lik kjøttfylde bør vurderes likt gjennom hele reindrifts Norge. Det var også et mål om at et klassifiseringssystem skulle stimulere til levering av rein med god kvalitet. Samtidig så avtalepartene at riktig rapportering er viktig både for Markedsutvalgets arbeid, tilskuddsbehandling og for utarbeidelse av totalregnskapet og ressursregnskapet.

Nytt klassifiseringssystem ble innført høsten 2015, og det ble utarbeidet regelverk for dette. Regelverket er samlet i en klassifiseringshåndbok for reinsdyrslakt. Regelverket inneholder regler for pussing av slakt, definerer hvordan et reinsdyrslakt skal se ut ved veing, regelverk for tidspunkt for varmveing av slakt, varmvektssvinn og regelverk for merking av reinsdyrslakt. Det ble i denne forbindelse etablert et klassifiseringsutvalg.

I forbindelse med Reindriftsavtalen 2018/2019 ble avtalepartene enige om å utvikle og innføre optisk lengdemåling på rein. Bakgrunnen for dette var at gjeldende klassifiseringssystem ikke hadde nødvendig tillit i næringen og hos slakteribedriftene. For at reindriften skal få tillit til klassifiseringssystemet, er det viktig at klassifiseringen gjøres så objektivt som mulig, og at den ikke avhenger av subjektive vurderinger hos den enkelte klassifisør. Hovedmålet med optisk lengdemåling var å oppnå en mer transparent klassifisering i alle reinslakteriene slik at systemet oppnår større tillit i verdikjeden.

I Reindriftsavtalen 2019/2020 ble avtalepartene enige om at alle slakterier skal rapportere og benytte nytt klassifiseringssystem for all rein. Landbruksdirektoratet og Animalia rapporterer om at det i slaktesesongen 2020/2021 var all slakt klassifisert med optisk lengdemåling.

Det er brukt i overkant av 8,8 mill. kroner på innføring og bruk av systemet. I tillegg kommer finansiering av flere nedskjæringsforsøk.

Klassifiseringssystemet driftes med grunnlag i avtale mellom Norske Reindriftsamers Landsforbund og Animalia. Gjennom slaktesesongen 2020/2021 ble det avdekket utfordringer med dagens klassifiseringssystem. I forlengelsen av forhandlingene om Reindriftsavtalen 2021/2022 ble avtalepartene enige om et eget møte våren 2021 med Animalia. Dette møtet la til rette for god dialog mellom Norske Reindriftsamers Landsforbund og Animalia om eventuelle justeringer i klassifiseringssystemet. Avtalepartene er enige om at denne dialogen må videreføres, slik at systemet kan brukes i tråd med formålet.

Det er nå syv år siden et felles klassifiseringssystem ble etablert. Avtalepartene ser behov for en gjennomgang av systemet. Hovedformålet med gjennomgangen er å få avdekket hvilke tiltak som må gjennomføres for at systemet skal fungere etter hensikten og at systemet på best mulig måte støtter opp om gitte reindriftspolitiske mål. Det vises til kapittel 2.18.4 for nærmere omtale.

Det settes av 0,5 mill. kroner til optisk lengdemåling over Reindriftsavtalen 2022/2023. Mindreforbruk på ordningen i 2021 overføres til 2022, og benyttes blant annet til å dekke møtegodtgjørelse for arbeidsgruppen som skal gjennomgå klassifiseringssystemet.

## **2.9 Kriseberedskapsfond**

I Reindriftsavtalen 2018/2019 ble det etablert et kriseberedskapsfond. Formålet med kriseberedskapsfondet er å forhindre omfattende tap av rein eller

andre store dyrevelferdsmessige utfordringer ved beitekriser, der reinbeitedistriktets eller reinlagets eget kriseberedskapsfond ikke er tilstrekkelig til gjennomføring av nødvendige tiltak. Statsforvalteren administrerer ordningen, men skal innhente uttalelse fra beredskapsutvalget før vedtak treffes.

Statsforvalteren skal lede beredskapsutvalgene i hvert reinbeiteområde. Beredskapsutvalgene har i tillegg medlemmer fra reindriftnæringen, som oppnevnes av Norske Reindriftsamers Landsforbund og Mattilsynet. Landbruksdirektoratet har en koordinerende rolle i beredskapsarbeidet. Avtalepartene er enige om å gjennomgå beredskapen i reindriften, jf. kapittel 2.18.3.

Avtalepartene er enige om å sette av 0,5 mill. kroner til å dekke reieneiernes kostnader ved deltagelse i møter, og kostnader ved befaringer for alle medlemmene i utvalget.

Avtalepartene viser til at det igjen er beitekrise i reindriften, som følge av låste beiter. Avtalepartene er enig om at det er viktig å tilføre midler til beredskapsfondet for å kunne møte framtidige kriser, og vil øke avsetningen fra innværende avtale.

Avtalepartene er enige om å sette av 5,5 mill. kroner til beredskapsfondet for Reindriftsavtalen 2022/2023.

## 2.10 Frakttilskudd

Tilskudd til frakt av rein i forbindelse med slakting skal bidra til utjevning av pris på reinkjøtt til reieneier i ulike reinbeitedistrikt og reinlag, samt bidra til effektiv slakting og omsetning av reinkjøtt, jf. forskrift 17. juni 2009 nr. 657 om tilskudd ved frakt av rein i forbindelse med slakting. Tilskuddet skal også bidra til økt slakteuttak før innflytting til høst- og vinterbeiter. Frakttilskuddet bidrar også til økt konkurranse om råstoffet.

Avtalepartene er enige om å videreføre en avsetning på 2,5 mill. kroner til ordningen med frakt av rein i forbindelse med slakting for Reindriftsavtalen 2022/2023. Gjeldende satser og regelverk videreføres. Mindreforbruk i 2021 overføres til 2022.

## 2.11 Tilskudd til rapportering av slaktet rein

Det kan gis tilskudd til rapportering av slaktet rein, jf. forskrift 21. juni 2011 nr. 617 om rapportering av slaktet rein og lagerbeholdning. Forskriften åpner for at de som slakter rein kan søke om økonomisk støtte til gjennomføring av de aldersbestemmelser som kreves.

Avtalepartene er enige om å videreføre en avsetning på 0,3 mill. kroner til ordningen med til-

skudd til rapportering av slaktet rein for Reindriftsavtalen 2022/2023. Gjeldende satser og regelverk videreføres. Mindreforbruk i 2021 overføres til 2022.

Avtalepartene ser behovet for at det jobbes med å utvikle ordningen med rapportering slik at man får et mer effektivt og forutsigbart rapporteringssystem til nytte for både slakteriene og reindriften.

## 2.12 HMS-tjeneste i reindriften

I Reindriftsavtalen 2019/2020 ble det satt av 2,0 mill. kroner til et treårig pilotprosjekt for utvikling og etablering av en HMS-tjeneste i reindriften. En HMS-tjeneste for reindriften er etablert av Norsk Landbruksrådgivning, og det er ansatt to HMS-rådgivere i to halve stillinger. Rådgiverne er lokalisert i Trøndelag og Troms og Finnmark, men har arbeidssted i områder der det drives reindrift. Norsk Landbruksrådgivning skal levere rådgivningstjenesten og utarbeide kurs- og veiledningsmateriell, holde kurs og veiledningsmøter, og tilby bedriftshelsetjeneste for næringen ved behov. Totalt er det satt av 6,0 mill. kroner til dette prosjektet.

Avtalepartene legger til grunn at HMS-tjenesten har imøtekommet et behov i reindriftnæringen, dette prosjektet har fungert godt. Avtalepartene er enige om å etablere HMS-tjenesten som et permanent tilbud.

Avtalepartene ber om at Norsk landbruksrådgivning og HMS-rådgiverne utarbeider en rapport om gjennomføringen av prosjektet, erfaringer og forslag til eventuelle justeringer som bør gjøres i en permanent HMS-tjeneste for reindriften. Rapporten leveres til avtalepartene innen 1. november 2022, slik at den kan ligge til grunn for forhandlingene om Reindriftsavtalen 2023/2024.

Avtalepartene er enige om å sette av 2,0 mill. kroner til HMS-tjenesten for reindrift i Norsk Landbruksrådgivning for Reindriftsavtalen 2022/2023. Mindreforbruk på ordningen i 2021 overføres til 2022.

## 2.13 Pilotprosjekt helsetjeneste for rein

I Reindriftsavtalen 2021/2022 ble det satt av midler til et pilotprosjekt for en helsetjeneste for rein. Det ble etablert en styringsgruppe for pilotprosjektet, med representanter for Norske Reindriftsamers Landsforbund og Landbruks- og matdepartementet. Landbruks- og matdepartementet leder styringsgruppen, og Landbruksdirektoratet er sekretariat. Avtalepartene er enige om at pilot-

prosjektet legges til Veterinærinstituttet. Styringsgruppen utarbeidet høsten 2021 et mandat for pilotprosjektet. Mandatet ble oversendt Veterinærinstituttet, og Veterinærinstituttet fikk i oppdrag å utarbeide en prosjektplan. Veterinærinstituttet leverte prosjektplanen i januar, og styringsgruppen har godkjent prosjektplanen. Styringsgruppen vil ha løpende dialog med Veterinærinstituttet i prosjektperioden.

Avtalepartene er enige om å sette av 2,0 mill. kroner til pilotprosjektet helsetjeneste rein i Reindrifftsavtalen 2022/2023.

## 2.14 Videreutvikling av reindriftens arealbrukskart

Reindriftens arealbrukskart er en del av det offentlige kartgrunnlaget. Kartene skal synliggjøre reindriftens arealbruk. Kartene skal være dynamiske, og vise den til enhver tid gjeldende arealbruken. Kartene er ikke juridisk bindende. Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) forvalter reindrifftskartene for Landbruksdirektoratet, og kartene er tilrettelagt i innsynsløsningen Kilden. Kilden er et viktig grunnlag for planlegging i reindrifftsområder.

Reinbeitedistriktene skal selv sørge for ajourhold av kartdataene, og statsforvalteren skal kvalitetssikre endringer før de publiseres. Ved å henvende seg til statsforvalteren kan tiltakshavere og andre få informasjon om når reindrifftskartet sist er oppdatert.

Arealbrukskartene skal vise reindriftens faktiske arealbruk. I noen områder bruker reindriften områder som er utenfor reinbeitedistrikt. Avtalepartene ber om at Landbruksdirektoratet og NIBIO utvikler en teknisk løsning for å synliggjøre beiteområder som er tegnet inn utenfor reinbeitedistrikt.

Svenske samebyer bruker beiteområder i Norge i henhold til grensereinbeite-loven og rettsavgjørelser. Denne arealbruken framgår i dag ikke av arealbrukskartet. Avtalepartene ber om at Landbruksdirektoratet og NIBIO utvikler en teknisk løsning for å legge inn svenske samebyers bruk av beiteområder i Norge, og at statsforvalteren får ansvar for å legge det inn i kartet når den tekniske løsningen er ferdigstilt.

Avtalepartene er enige om at det settes av 0,5 mill. kroner til videreutvikling av ajourholdsløsningen for arealbrukskartene i Reindrifftsavtalen 2022/2023.

Mindreforbruket fra 2021 overføres til 2022.

## 2.15 Grensekryssende reindrift

Konsekvensene av manglende reinbeitekonvensjon mellom Norge og Sverige har vært en utfordring for norske reineiere siden 2005, da konvensjonen om reinbeite mellom Norge og Sverige utløp. Manglende konvensjon gjør at situasjonen er vanskelig for norske reineiere som er avhengige av beiteområder i Sverige. I tillegg rapporteres det om at kostnadene ved de kompenserende tiltakene øker.

### 2.15.1 Tilskudd til utgifter ved føring og flytting

Det er i dag mulig å søke om tilskudd etter forskrift 22. juni 2021 nr. 2267 om tilskudd til utgifter ved føring og flytting som følge av manglende konvensjon mellom Norge og Sverige om reinbeite. Tilskudd kan innvilges dersom reineiere er forhindret fra å bruke sine tradisjonelle vinterbeiteområder i Sverige på grunn av manglende reinbeitekonvensjon eller har merutgifter som følge av at de velger å benytte sine tradisjonelle vinterbeiteområder i Sverige.

Satsen for tilskudd til føring ble økt i Reindrifftsavtalen 2021/2022. Avtalepartene er enige om å videreføre satsen for tilskudd til føring, men vil øke satsen til flytting fra 0,18 kroner per rein per kilometer, til 0,25 kroner per rein per kilometer.

Avtalepartene er enige om at det settes av 4,1 mill. kroner til tiltak for reinbeitedistrikter som er utestengt fra sine vinterbeiter i Sverige over Reindrifftsavtalen 2022/2023.

### 2.15.2 Tilskudd til juridisk bistand

I Reindrifftsavtalen 2021/2022 ble det etablert en ordning med mulighet for juridisk bistand for å bidra til at norsk reindrift fortsatt har tilgang til å benytte sine tradisjonelle vinterbeiteområder i Sverige. Avtalepartene er enige om at denne ordningen utvides slik at den også omfatter juridisk bistand til norske reinbeitedistrikter som blir trukket inn i rettsaker om avklaring av rettigheter til sine beiteområder i Norge. Dette legges inn i forskriften om Reindriftens utviklingsfond.

## 2.16 Pilotprosjekt for en rådgivningstjeneste i arealsaker

I Reindrifftsavtalen 2021/2022 ble det satt av 3,0 mill. kroner til et treårig pilotprosjekt for en rådgivningstjeneste i Norske Reindrifftsamers Landsforbund i arealsaker. Det ble etablert en styringsgruppe for pilotprosjektet, sammensatt av to representanter for

Norske Reindriftsamers Landsforbund og to fra Landbruks- og matdepartementet. Norske Reindriftsamers Landsforbund har ledet styringsgruppen. Styringsgruppen utarbeidet høsten 2021 en prosjektplan for rådgivningstjenesten. På grunnlag av prosjektplanen har Norske Reindriftsamers Landsforbund lyst ut tre stillinger i rådgivningstjenesten. De tre stillingene vil være operative i løpet av våren 2022. Etter at prosjektplanen var vedtatt, gikk styringsgruppen for pilotprosjektet over til å være en referansegruppe, som skal kunne gi råd om rådgivningstjenestens funksjon.

Avtalepartene er enige om å sette av 3,0 mill. kroner til pilotprosjektet i Reindriftsavtalen 2022/2023.

I henhold til sluttprotokollen for Reindriftsavtalen 2021/2022 ble det satt av 0,5 mill. kroner til å dekke kostnader ved etablering av rådgivningstjenesten i 2021. Disse midlene er ikke brukt, og overføres til 2022.

## 2.17 Fagsystem reindrift

Landbruksdirektoratet er nå i gang med å digitalisere reindriftsforvaltningen. Det er en målsetning å utvikle fullverdig systemstøtte for forvaltningen og løsninger som dekker reindriftsutøvernes behov. Et tilfredsstillende fagsystem for reindrift er en avgjørende forutsetning for å bedre forvaltningens kapasitet, og sikre effektiv samhandling mellom næring og forvaltning. I tillegg vil nye fagsystemer legge til rette for økt effektivitet og redusert saksbehandlingstid. Gode, digitale fagsystemer vil bedre kvaliteten i reindriftsforvaltning, sikre likebehandling og gjennom dette bidra til å heve kompetansen. Fagsystemet for reindriften har en anslått kostnadsramme på 24 mill. kroner og skal i hovedsak finansieres av andre kilder, men det er også riktig og nødvendig å finansiere en mindre andel over reindriftsavtalen. Systemet vil forenkle og effektivisere reindrifta sitt arbeid med å rapportere, søke om tilskudd etc. Finansiering av en svært begrenset del av kostnadene over reindriftsavtalen er begrunnet med den gevinsten næringa selv har av et slikt system.

Avtalepartene er enige om en avsetning på 1,5 mill. kroner over Reindriftsavtalen 2022/2023, som et engangstiltak.

### 1.2.18 Utredninger

#### 1.2.18.1 Mekling

Avtalepartene viser til at meklingsbestemmelsen i reindriftsloven § 73 i liten grad er benyttet. Avtale-

partene mener at det er viktig å legge til rette for at reindriften skal kunne bruke mekling som et instrument, men at dette instrumentet må utvikles og forbedres for å kunne fungere etter sin hensikt. Dette prosjektet kan være et grunnlag for å vurdere mekling på lengre sikt, i forbindelse med gjennomgang av reindriftsloven.

Med dette som utgangspunkt er avtalepartene enige om å gjennomføre en utredning som skal omfatte følgende tema:

- Gjennomgang og oppsummering av tidligere forslag og utredninger knyttet til mekling i reindriften.
- Kartlegging av eksisterende institusjoner og aktører som har oppgaver knyttet til konflikt-håndtering i reindriften.
- Vurdering av behovet for bruk av mekling i reindriften, herunder når mekling etter reindriftslovens § 73 skal gjennomføres og ikke.
- Hvordan reindriftsloven § 73 og gitte retningslinjer blir benyttet ved mekling i reindriften.
- Hvordan legge til rette for mekling som sikrer en effektiv og ryddig meklingsprosess som har tillit og legitimitet i reindriften, og som samtidig ikke innebærer en for sterk rettsliggjøring eller at nødvendig fleksibilitet går tapt.
- Hvordan legge til rette for meklere som både har faglig kompetanse om reindrift og særlig kompetanse på mekling, herunder bruk av eksisterende institusjoner.

Avtalepartene gir Landbruksdirektoratet i oppdrag å gjennomføre prosjektet.

Det skal opprettes en referansegruppe bestående av fire personer, hvorav to representanter oppnevnes av Norske Reindriftsamers Landsforbund og to representanter oppnevnes av Landbruks- og matdepartementet.

Oppdraget skal resultere i en rapport som legges frem for avtalepartene innen 1. desember 2022.

Det settes av 0,3 mill. kroner til prosjektet.

#### 2.18.2 Utvikling av det reindriftsbaserte reiselivet

Avtalepartene er enige om å gjennomføre et prosjekt som har som formål å utvikle det reindriftsbaserte reiselivet og økt satsing på kulturformidling basert på reindrift.

Avtalepartene er enige om følgende mandat:

Prosjektet skal omfatte følgende tema:

- Status for det reindriftsbaserte reiselivet.
- Tiltak for å styrke og utvikle etablerte bedrifter.

- c. Muligheter og begrensninger i etablering av nye bedrifter knyttet til det reindriftsbaserte reiselivet og kulturformidling basert på reindrift.
- d. Forslag til klargjøring av regelverket for etablering av det reindriftsbaserte reiselivet.
- e. Hvordan legge til rette for det reindriftsbaserte reiselivet slik at det ikke kommer i konflikt med andre reineieres næringsutøvelse.

Avtalepartene gir Innovasjon Norge i oppdrag å gjennomføre prosjektet.

Det skal opprettes en referansegruppe bestående av fem personer, hvorav to representanter oppnevnes av Norske Reindriftsamers Landsforbund, en fra Sametinget og to representanter oppnevnes av Landbruks- og matdepartementet.

Oppdraget skal resultere i en rapport som legges frem for avtalepartene innen 1. desember 2022.

Det settes av 0,6 mill. kroner til prosjektet.

### 2.18.3 En styrket kriseberedskap i reindriften

I Reindriftsavtalen 2021/2022 fikk NIBIO i oppdrag å utarbeide veiledningsmateriell, blant annet en mal for distriktenes beredskapsplaner. NIBIO har utarbeidet et grunnlag for en slik mal. Avtalepartene ser behov for å jobbe videre med malen slik at den på en best mulig måte blir et operativt verktøy for distriktene.

Vinteren 2021/2022 ble det en ny beitekrise i deler av reindriften. I håndteringen av denne krisen har avtalepartene sett viktigheten av å holde fast på etablerte strukturer og vært enige om at systemet for kriseberedskap er et godt grunnlag for håndtering av beitekrisen.

For å få en mest mulig effektiv bruk av kriseberedskapsfondet ble avtalepartene enige om å oppheve forskrift 20. juni 2019 nr. 852 om ekstraordinært tilskudd til kriseberedskap, og fastsette ny forskrift om ekstraordinært tilskudd til kriseberedskap. Avtalepartene ble videre enige om at tilskuddet overføres til distriktets eget beredskapsfond, for å sikre rask tilskuddsbehandling. Avtalepartene ble enige om at i de tilfeller der distrikter allerede har sendt søknad om ekstraordinært tilskudd til kriseberedskap, skal disse søknadene behandles etter ny forskrift.

Med bakgrunn i erfaringene fra beitekrisen vinteren 2021/2022 ser avtalepartene behov for at en arbeidsgruppe foretar en ny gjennomgang av systemet for beredskap for å få avdekket behovet for ev. justeringer i det etablerte systemet og gjeldende regelverk.

Avtalepartene er enige om at det etableres en arbeidsgruppe som får følgende mandat:

- a. Utarbeide mal for distriktenes beredskapsplaner på grunnlag av NIBIOs utkast til mal.
- b. Vurdering av hvordan beredskapsutvalgene har fungert gjennom den siste beitekrisen.
- c. Vurdering av behovet for justering av beredskapsutvalgets mandat.
- d. Tiltak for å effektivisere beredskapsutvalgenes arbeid, herunder gjennomføring av befaringer og møter og en vurdering av behovet for å utarbeide maler for gradering av en beitekrise og for befaringsrapporteringer.
- e. Vurdering av hvordan utbetaling av tilskudd til reinbeitedistriktene egne beredskapsfond har fungert.
- f. Vurdering av hvordan gjeldende regelverk og systemer for kriseberedskap for øvrig har fungert og behov for eventuelle justeringer.

Arbeidsgruppen skal bestå av tre reindriftsutøvere som oppnevnes av Norske Reindriftsamers Landsforbund, og en representant fra hver av statsforvalterne i reindriftsfylkene. Landbruks- og matdepartementet leder arbeidet. Landbruksdirektoratet er sekretariat for arbeidsgruppen.

Oppdraget skal resultere i en rapport som legges frem for avtalepartene innen 1. oktober 2022.

### 2.18.4 Gjennomgang av klassifisering av reinsdyrkjøtt

Det er nå syv år siden et felles klassifiseringssystem ble etablert. Avtalepartene ser behov for at en arbeidsgruppe foretar en gjennomgang av systemet. Hovedformålet med gjennomgangen er å få avdekket hvilke tiltak som må gjennomføres for at systemet skal fungere etter hensikten og at systemet på best mulig måte støtter opp om gitte reindriftspolitiske mål.

Avtalepartene er enige om at det etableres en arbeidsgruppe med følgende mandat:

- a. Vurdering av hvordan klassifiseringssystemet fungerer sett ut fra formålet med systemet og hvordan systemet støtter opp om gitte reindriftspolitiske mål.
- b. Vurdering av hvordan organiseringen har fungert, herunder klassifiseringsutvalgets funksjon, NRL som eier av systemet og Animalia som administrator for systemet.
- c. Forslag til tiltak slik at klassifiseringssystemet fungerer ut fra hensikten og støtter opp om gitte reindriftspolitiske mål, samt forslag til ev. endringer i organiseringen.

Arbeidsgruppen skal bestå av representanter fra slakteriene, videreforedlingsbedriftene, Animalia, Norske Reindrifftsamers Landsforbund, Kontaktutvalget for reinlagene og Landbruks- og matdepartementet. Landbruks- og matdepartementet leder arbeidsgruppen. Landbruksdirektoratet er sekretariat for arbeidsgruppen. Statsforvalteren involveres i arbeidet.

Oppdraget skal resultere i en rapport som legges frem for avtalepartene innen 1. desember 2022.

## 2.19 Frie midler under Reindrifftsens utviklingsfond

Norske Reindrifftsamers Landsforbund har foreslått å øke de frie midlene i fondet. Avtalepartene viser til at det over tid har vært et behov for å styrke handlingsrommet til styret for Reindrifftsens utviklingsfond.

Avtalepartene er enige om at det settes av 9,7 mill. kroner til disposisjon for styret for Reindrifftsens utviklingsfond.

Det er et behov for oppgradering og utvikling av infrastrukturen i reindrifften. I flere områder er det behov for at reindrifftsanleggene rustes opp og tilpasses dagens driftsform. Endringer i driftsmønster og beitebruk på grunn av klimaendringene vil dessuten skape behov for ny og endret infrastruktur. Oppgradert og tilpasset infrastruktur er et viktig tiltak for klimatilpasning. Avtalepartene legger til grunn at infrastrukturtiltak skal prioriteres innenfor den rammen som styret for Reindrifftsens utviklingsfond kan disponere.

I Reindrifftsavtalen 2021/2022 ble det etablert en ordning med mulighet for juridisk bistand for å bidra til at norsk reindrift fortsatt har tilgang til å benytte sine tradisjonelle vinterbeiteområder i Sverige. Avtalepartene er enige om at denne ordningen utvides slik at den også omfatter juridisk bistand til norske reinbeitedistrikter som blir trukket inn i rettsaker om avklaring av rettigheter til sine beiteområder i Norge.

Avtalepartene viser til at det er utarbeidet en mal for distriktsplaner, og at dette er et godt grunnlag for de distriktene som ikke har distriktsplaner til å få utarbeidet slike planer. Avtalepartene vil derfor å åpne for tilskudd fra Reindrifftsens utviklingsfond til utvikling av distriktsplaner for distrikter som ikke har distriktsplan.

Avtalepartene legger for øvrig til grunn at Reindrifftsens utviklingsfonds styre skal utøve sin myndighet med utgangspunkt i bevilgningsrammen og forskrift om Reindrifftsens utviklingsfond, og at styret selv legger opp til en plan for dispone-

ring av frie midler som bidrar til å nå målene i reindrifftspolitikken.

Styret for Reindrifftsens utviklingsfond kan innvilge tilskudd fra Reindrifftsens utviklingsfond etter ordninger for:

- Reindrifftsanlegg, herunder gjerder og slakteanlegg, samt endring og oppgradering av eksisterende gjerder og slakteanlegg.
- Tilskudd ved omfattende tap av rein i ulykker.
- Refusjon av dokumenterte utgifter til deltakelse på kurs/etterutdanning o.l. for reindrifftsutøvere.
- Tilskudd til feltbarnehager.
- Juridisk bistand til norske reinbeitedistrikter som blir dratt inn i rettsaker om avklaring av rettigheter til sine beiteområder i Norge eller Sverige.
- Tilskudd til utvikling av distriktsplaner for distrikter som ikke har distriktsplan.

For øvrig kan styret for Reindrifftsens utviklingsfond tildele midler til følgende tilskudd i samsvar med formålet for forskrift om Reindrifftsens utviklingsfond:

- Sikring av reindrifftsens beiterett, herunder støtte til distriktenes arbeid med sikring av reindrifftsens arealer.
- Praktiske tiltak innenfor reindrifften.
- Gjennomføring av strukturtiltak i distrikter med behov for tiltak for reintallstilpasning og ressursutnyttelse.
- Faglige tiltak til fremme for reindrifften, herunder veiledning, kursvirksomhet, beitegranskning, planlegging og avlstilltak.
- Utvikling av binæringer og formål av generell kulturell betydning for reindrifftssamene.
- Tiltak for å fremme likestilling og kvinners situasjon i reindrifften.
- Tilrettelegging av 1-2 dagers kompetansegivende kurs/etterutdanning.
- Tilskudd til tiltak for reindrifftsnaeringen som følge av klimaendringer.
- Forskning og kunnskapsformidling.
- Fjerning av gammelt gjerdemateriell.
- Tilrettelegging for at reineiere med nedsatt funksjonsevne kan delta i reindrifftsarbeid.

## 3 Kapittel 1151 post 75 Kostnadssenkende og direkte tilskudd

Avtalepartene er enige om en avsetning på 108,7 mill. kroner til kostnadssenkende og direkte tilskudd for Reindrifftsavtalen 2022/2023.

Avtalepartene er enige om at bevilgningene over post 75 er styrende, og at satsene kan bli justert for å holde forbruket innenfor bevilgningen. Avtalepartene er enige om dersom satsene må justeres, er det satsene for produksjonspremie og kalveslaktetilskudd som skal justeres. I beregningen av avsetningen til de produksjonsavhengige tilskuddene har avtalepartene lagt til grunn et slakteuttak i kalenderåret 2022 på 65 000 rein.

### 3.1 Tilskudd til reinbeitedistrikter og reinlag

Tilskudd til reinbeitedistrikter og reinlag (distriktstilskudd) skal bidra til å gi distriktene og reinlagene økt medansvar for utvikling av reindriften i en bærekraftig retning, balanse mellom reintall og beiter, sikring av arealer og økt lønnsomhet. Tilskuddet skal videre gi grunnlag for avsetning til kriseberedskap, investeringer i utstyr til føring, arbeid med helse, miljø og sikkerhet, avløserordning til ferie og fritid, samt avløserordning ved sykdom og svangerskap utover folketrygdens generelle ordninger.

Klimaendringene medfører både endringer i driftsmønsteret og uforutsette hendelser for reindriften. Hyppigere forekomst av låste beiter gir merkostnader og krever investeringer. Avtalepartene er enige om å øke distriktstilskuddet, for å legge til rette for felles investeringer i utstyr som kan bidra til klimatilpasning. Dette må også sees i sammenheng med prioriteringen av infrastrukturtiltak over Reindrifftsens utviklingsfond.

Avtalepartene er enige om at distriktsplanen er et viktig verktøy for å heve kunnskapen om reindriffts arealbruk hos offentlige myndigheter. Distriktsplanene må være oppdatert for å gi et riktig bilde av arealbruken.

Avtalepartene er på bakgrunn av dette enige om å øke grunnbeløpet med 40 000 kroner. Dette gjelder også for Trollheimen. Tilskudd til administrasjon og ressursforvaltning øker med 90 000 kroner for distriktene 30 A, 30 B, 30 C, 16, 22 500 for distrikt 17, 22 500 for Femunden, og med 45 000 kroner for reinlagene. Dette utgjør om lag samme prosentvise økning.

Avtalepartene er enige om en avsetning på 28,1 mill. kroner til distriktstilskuddet for Reindrifftsavtalen 2022/2023, en økning på 3,4 mill. kroner fra inneværende avtale.

For å styrke kvinnelig deltagelse i reindriften, understreker avtalepartene at det er viktig at det legges til rette for at flere kvinnelige reineiere går inn i distriktsstyrene.

### 1.3.2 Tilskudd til siidaandeler og reinlag

#### 1.3.2.1 Produksjonspremie

Formålet med produksjonspremien er å premiere innsats, produksjon og videreføring i næringen. Produksjonspremien bidrar også til å verdsette og synliggjøre den innsatsen som utføres i tillegg til arbeidet på fjellet.

Det følger av dagens forskrift om tilskudd til siidaandeler og reinlag § 10 at: «Tamreinlag eller leder av siidaandel kan innvilges produksjonspremie på inntil 39 prosent av avgiftspliktig salgsinntekt eksklusiv merverdiavgift av kjøtt og andre avgiftspliktige salgsinntekter fra rein tilhørende alle reineiere i siidaandelen/reinlaget det siste kalenderåret.»

Avtalepartene vil understreke at kravet til avgiftspliktig salgsinntekt bare gjelder for siidaandelsleder. Når det gjelder andre reineiere i siidaandelen, inngår alle dokumenterte salgsinntekter i beregningen av produksjonspremien. Avtalepartene foreslår på bakgrunn av dette at avtalepartene gjennomgår forskriften § 10, for å sikre at bestemmelsen er i samsvar med det vi legger til grunn.

I Reindrifftsavtalen 2021/2022 ble satsen for produksjonspremien satt opp fra 36 pst til 39 pst. Denne endringen ble gjort på bakgrunn av beitekrisen i 2020, som ga et betydelig redusert slakteuttak og reduserte inntekter. Avtalepartene viser til at denne endringen ble gjort på bakgrunn av en spesiell situasjon. Avtalepartene viser til at det også i 2022 er beitekrise i reindriften, og er enige om at satsen settes til 38 pst. av avgiftspliktig næringsinntekt i Reindrifftsavtalen 2022/2023.

Avtalepartene er enige om en avsetning på 41,8 mill. kroner til produksjonspremie for Reindrifftsavtalen 2022/2023.

#### 3.2.2 Kalveslaktetilskudd

Formålet med kalveslaktetilskuddet er å stimulere til at en større del av kjøttproduksjonen foregår på kalv, noe som er ressursøkonomisk gunstig. Uttak av kalv reduserer presset på vinterbeitene, og reduserer tapene i løpet av vinteren. Økt uttak av kalv bidrar også til økt produktivitet fordi tilveksten på kalv er større enn tilveksten på større dyr.

Avtalepartene er enige om en avsetning på 24,6 mill. kroner til kalveslaktetilskudd over Reindrifftsavtalen 2022/2023. Gjeldende satser og regelverk videreføres.



### 3.2.3 Simleslaktetilskudd

Uttak av eldre simler vil være et viktig tiltak for å redusere risikoen for CWD og andre sykdommer. Omløpstiden for simler er høy i reindriften. En reduksjon i alderen på produksjonsflokkene vil også bidra til høyere produksjon og er ressursøkonomisk gunstig. For å redusere risikoen for CWD er avtalepartene enige om å gi et tilskudd for uttak av simler i slaktesesongen 2022/2023, som et engangstiltak. Formålet med tilskuddet er å ta ut flere simler enn normalt. En videreføring av ordningen som et CWD-tiltak utover slaktesesongen 2022/2023 vil måtte knyttes til aldersfastsettelse.

Avtalepartene foreslår at det gis et tilskudd på 500 kroner per simlerein med en alder over to år. Avtalepartene er enige om en avsetning på 5,0 mill. kroner for Reindriftsavtalen 2022/2023.

### 3.2.4 Særskilt driftstilskudd til ungdom

Formålet med særskilt driftstilskudd til ungdom er å støtte opp om siidaandelsledere som er under 30 år, og som er under etablering og oppbygging av egen drift.

Avtalepartene er enige om en avsetning på 2,2 mill. kroner til særskilt driftstilskudd til ungdom for Reindriftsavtalen 2022/2023. Dette er tilsvarende avsetning som i gjeldende avtale.

### 3.2.5 Ektefelle-/samboertillegg

Formålet med ektefelle-/samboertillegget er å støtte opp om den familiebaserte reindriften samt bidra til å øke inntektsgrunnlaget i næringen ved å legge til rette for deltakelse av begge ektefeller/samboere på like vilkår. Tilskuddet skal bidra til at begge ektefeller/samboere skal kunne delta i reindriften på fulltid, eller tilnærmet fulltid. Tilskuddet innvilges kun til siidaandeler der begge ektefeller/samboere står oppført som ledere av siidaandelen.

Inntektsgrensen heves fra 200 000 kroner til 250 000 kroner. For øvrig videreføres gjeldende satser og regelverk.

Avtalepartene er enige om en avsetning på 0,9 mill. kroner til ektefelle-/samboertillegg for Reindriftsavtalen 2022/2023.

### 3.2.6 Etableringstilskudd

Etableringstilskuddet har som formål å støtte opp om reindriftsutøvere under 35 år, og som er under etablering av egen enhet. Samtidig skal tilskuddet

stimulere til strukturendringer ved at siidaandeler blir overdratt til personer under 35 år. I Reindriftsavtalen 2021/2022 ble ordningen utvidet til å omfatte reindriftsutøvere under 35 år som får opprettet egen siidaandel etter reindriftsloven § 11.

Avtalepartene er enige om at satsene for etableringstilskudd økes fra inntil 80 000 kroner det første året etter overdragelsen til inntil 120 000, og fra inntil 65 000 til inntil 100 000 per år de to neste årene etter overdragelsen.

Avtalepartene er enige om en avsetning på 5,2 mill. kroner til etableringstilskudd over Reindriftsavtalen 2022/2023.

### 3.2.7 Særskilt driftstilskudd til kvinner med egen siidaandel

Formålet med særskilt driftstilskudd til kvinner er å støtte kvinner som har reindrift som hovednæring. Minst 50 pst. av siidaandelsleders inntekt må stamme fra avgiftspliktig salgsinntekt fra salg av kjøtt fra rein i eget merke.

Det åpnes for at kvinner som har vært lærling året før hun tok over siidaandelen kan være tilskuddsberettiget dersom minst 50 pst. av lønnsinntekten stammer fra arbeidet som lærling dette året.

Avtalepartene er enige om en avsetning på 0,9 mill. kroner til særskilt driftstilskudd for kvinner for Reindriftsavtalen 2022/2023. Gjeldende satser videreføres.

## 4 Velferdsordninger

Avtalepartene er enige om en avsetning på 4,3 mill. kroner til velferdsordninger over Reindriftsavtalen 2022/2023. Dette fordeles på tidligpensjonsordning, avløsning ved svangerskap, fødsel, adopsjon og dødsfall, og overføring til den kollektive forsikringsordningen som gir reindriftsutøvere 100 pst. dekning av sykepengegrunnlaget. Dette er tilsvarende avsetning som i gjeldende avtale.

### 4.1 Tidligpensjon i reindriften

Tidligpensjon for reindriftsutøvere skal bidra til å lette generasjonsovergangene i reindriften for de som har hatt hoveddelen av sine inntekter fra reindrift. Ordningen skal gjøre det mulig for aktive næringsutøvere å gå ut av næringen før de har rett til alderspensjon fra folketrygden, og skal videre stimulere til at reintallet og sysselsettings-

strukturen tilpasses næringens ressurs- og inntektsgrunnlag.

Avtalepartene understreker behovet for god veiledning om pensjonsordningen. Landbruksdirektoratet har utarbeidet en veileder om ordningen, og har informasjon på sin nettside. Norske Reindrifftsamers Landsforbund vil også bidra til å gjøre ordningen kjent via egen hjemmeside og i sin kontakt med reieneierne.

Avtalepartene er enige om en avsetning på 2,5 mill. kroner til ordningen med tidligpensjon i Reindrifftsavtalen 2022/2023. Gjeldende satser og regelverk videreføres.

#### 4.2 Tilskudd til avløsning ved svangerskap, fødsel, adopsjon og dødsfall

Tilskudd til avløsning ved svangerskap, fødsel og adopsjon skal bidra til å styrke reindrifftskvinnes stilling, og den familiebaserte reindrifften. Tilskuddsordningen forvaltes av Landbruksdirektoratet.

Avtalepartene er enige om at avløsning ved dødsfall inkluderes i ordningen. Tilskudd til avløsning ved dødsfall gis på samme vilkår som tilskudd til avløsning ved svangerskap, fødsel og adopsjon, men tilskuddet begrenses til 8 uker etter dødsfall. Ordningen er gjeldende for gjenlevende ektefelle/samboer, barn eller foreldre etter siidaandelslederen.

Avtalepartene er enige om en avsetning på 1,3 mill. kroner til avløsning ved svangerskap, fødsel, adopsjon og dødsfall.

#### 4.3 Sykepengene

For reindrifftsutøvere utgjør sykepengene fra NAV i utgangspunktet 80 pst. av sykepengegrunnlaget. For å sikre reindrifftsutøvere sykepenge tilsvarende 100 pst. av sykepengegrunnlaget er avtalepartene enige om at avsetningen over reindrifftsavtalen settes til 0,5 mill. kroner. Slik som tidligere år overføres midlene sentralt til folketrygden.

Avtalepartene vil også påpeke at reindrifftsutøvere har mulighet til å tegne individuell forsikring gjennom NAV som gir 100 pst. dekning av sykepengegrunnlaget også de første 1–16 dagene.

## 5 Organisasjonstilskudd

Formålet med organisasjonstilskuddet er å bidra til at Norske Reindrifftsamers Landsforbund kan delta aktivt i prosesser av sentral betydning for reindrifften, og til en utvikling av reindrifften i samsvar med den til enhver tid gjeldende reindrifftspolitikk.

Organisasjonstilskuddet gis med følgende vilkår:

- Søknad om tilskudd sendes Landbruksdirektoratet innen 31.8.2022.
- Tilskuddet utbetales kvartalsvis
- Søknaden skal omfatte årsrapport og revisorgodkjent regnskap for siste driftsår, i tillegg til planer og budsjett for 2023.
- Søknaden skal inneholde en oversikt over antall medlemmer i Norske Reindrifftsamers Landsforbund per 01.07.2022.
- Norske Reindrifftsamers Landsforbunds styre og lokallag skal ved valg av styrer ta hensyn til kjønnsfordeling og geografisk representasjon, slik at de forskjellige interesser i reindrifften blir ivaretatt.

Organisasjonstilskuddets ramme må sees i sammenheng med finansieringen av rådgivningstjenesten for arealsaker på 3,0 mill. kroner, og den foreslåtte avsetningen på 0,5 mill. kroner for etablering av et saksbehandlingssystem og en operativ nettside. Gjennom disse avsetningene legges det også i år opp til en prioritering og styrking av Norske Reindrifftsamers Landsforbund som organisasjon.

Avtalepartene er enige om en avsetning til organisasjonstilskudd på 7,3 mill. kroner i Reindrifftsavtalen 2022/2023.

## 6 Regelverk

Avtalepartene legger opp til at regelverket for Reindrifftens utviklingsfond og ordningene knyttet til de direkte tilskuddsordningene, samt velferdsordningene utarbeides og fastsettes av Landbruks- og matdepartementet. Norske Reindrifftsamers Landsforbund involveres i utarbeidelsen av forskriftene.

10. februar 2022

Inge Even Danielsen

Viil Søyland

**Vedlegg 2****Fordeling av rammen for Reindrifftsavtalen 2022/2023**

Tabell 2.1 Kapittel 1151 Til gjennomføring av reindrifftsavtalen (mill. kroner)

Post	Benevnelse	Reindrifftsavtalen 2021/2022	Reindrifftsavtalen 2022/2023	Endring
51	Tilskudd til utviklings- og investeringstiltak	55,5	59,7	4,2
72	Organisasjonstilskudd	7,3	7,3	-
75	Kostnadssenkende og direkte tilskudd	97,7	108,7	11,0
79	Velferdsordninger	4	4,3	0,3
	Sum kapittel 1151	164,5	180,0	15,5

Tabell 2.2 Post 51 Tilskudd til utviklings- og investeringstiltak (mill. kroner)

Formål	Reindrifftsavtalen 2021/2022	Reindrifftsavtalen 2022/2023	Endring
Konfliktforebyggende tiltak	1,5	1,5	-
Utviklingsprogrammet	8,2	8,2	-
Fagbrevordningen	3,5	3,5	-
Markedstiltak	5,0	5,0	-
Pramming	5,5	5,5	-
Lærings- og omsorgsbaserte tjenester	3,0	3,0	-
Oppfølging og kontroll optisk lengdemåling av rein	0,5	0,5	-
Kriseberedskapsfond	4,5	5,5	1,0
Møte- og befaringskostnader beredskapsutvalg	0,25	0,5	0,25
Frakttilskudd	2,5	2,5	-
Tilskudd til rapportering av slaktet rein	0,3	0,3	-
HMS-tjeneste i reindriften	2,0	2,0	-
Pilotprosjekt helsetjeneste rein	2,0	2,0	-
Videreutvikling av reindriften arealbrukskart	0,5	0,5	-
Tilskudd til utgifter ved føring og flytting av rein	4,1	4,1	-
Tiltak for å legge til rette for at norsk reindrift har tilgang til sine tradisjonelle vinterbeiteområder i Sverige	2,0	-	-2,0
Pilotprosjekt for en rådgivningstjeneste i arealsaker	3,0	3,0	-

Tabell 2.2 Post 51 Tilskudd til utviklings- og investeringstiltak (mill. kroner)

Formål	Reindrifftsavtalen 2021/2022	Reindrifftsavtalen 2022/2023	Endring
Fagsystem reindrift	-	1,5	1,5
Utredning – mekling	-	0,3	0,3
Utredning – Utvikling av det reindrifftsbaserte reiselivet	-	0,6	0,6
Til disposisjon for RUFs styre	7,15	9,7	2,55
Sum	55,5	59,7	4,2

Tabell 2.3 Post 75 Kostnadssenkende og direkte tilskudd (mill. kroner)

Formål	Reindrifftsavtalen 2021/2022	Reindrifftsavtalen 2022/2023	Endring
Distriktstilskudd	24,7	28,1	3,4
Produksjonspremie	41,8	41,8	-
Kalveslaktetilskudd	23,3	24,6	1,3
Simleslaktetilskudd	-	5,0	5,0
Særskilt driftstilskudd til ungdom	2,2	2,2	-
Ektefelle- og samboer- tilskudd	1,2	0,9	-0,3
Etableringstilskudd	3,5	5,2	1,7
Særskilt driftstilskudd til kvinner med egen siidaandel	1,0	0,9	-0,1
Sum	97,7	108,7	11,0

Tabell 2.4 Post 79 Velferdsordninger (mill. kroner)

Formål	Reindrifftsavtalen 2021/2022	Reindrifftsavtalen 2022/2023	Endring
Tidligpensjon	2,50	2,50	-
Avløsning ved svangerskap/fødsel	1,00	1,30	0,3
Øvrige velferdsordninger (sykepengar)	0,50	0,50	-
Sum	4,00	4,30	0,3

### Vedlegg 3

## Sluttprotokoll fra forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2022/2023

Staten v/Landbruks- og matdepartementet (LMD) og Norske Reindrifftsamers Landsforbund (NRL) har gjennomført forhandlinger om en reindrifftsavtale for 2022/2023.

*Fra Norske Reindrifftsamers Landsforbund møtte:*

Forhandlingsutvalg: Inge Even Danielsen (leder)  
Tom Lifjell  
Berit Marie Eira  
Sakkyndige/  
rådgivere: Randi Skum  
Leif Anders Somby  
Asgrim Opdal

*Fra staten møtte:*

Forhandlingsutvalg: Viil Søyland (leder)  
Morten Floor  
Liv Berit Hætta  
Sakkyndige/  
rådgivere: Tone Seppola (Landbruks-  
direktoratet)  
Lars Ivar Widerøe (Kom-  
munal- og distriktsdeparte-  
mentet)  
Espen Fjeldstad (Klima- og  
miljødepartementet)  
Observatør: Jørn Gunnar Olsen  
(Sametinget)  
Sekretærer: Lill-Tove Voje Skorge  
Silje Trollstøl

### 1 Reindrifftsavtalen 2022/2023

Partene er enige om en reindrifftsavtale for 2022/2023, gjeldende fra 1. juli 2022 til 31. juni 2023. Avtaleteksten er gjennomgått og undertegnet.

Avtalepartenes hovedprioriteringer i Reindrifftsavtalen 2022/2023 er direkte tilskudd, ivaretagelse av reindriftens arealer, klimatilpasning og beredskap, rekruttering og infrastrukturtiltak.

### 2 Endringer i Reindrifftsavtalen 2021/2022

#### 2.1 Bruk av mindreforbruket fra 2020

I 2021 var det et mindreforbruk på kapittel 1151 post 75 og 79 på totalt 7,5 mill. kroner. Avtalepartene er enige om hvordan mindreforbruket skal disponeres, under forutsetning av at mindreforbruket i 2021 blir godkjent overført til 2022. Avtalepartene er enige om at 3,0 mill. kroner av mindreforbruket benyttes til å dekke et anslått merforbruk på de direkte tilskuddene. Det beregnede merforbruket skyldes i hovedsak at prisen per kilo kjøtt økte betydelig fra 2020 til 2021.

Avtalepartene er videre enige om at 4,5 mill. kroner av dette overføres til post 51 Reindriftens utviklingsfond. Av dette tilføres 3,2 mill. kroner kriseberedskapsfondet, 0,8 mill. kroner settes av til et prosjekt mot hets og rasisme, og 0,5 til et saksbehandlingssystem for Norske Reindrifftsamers Landsforbund.

#### 2.1.1 Prosjekt mot hets og rasisme

Avtalepartene er enige om å gjennomføre et prosjekt mot hets og rasisme rettet mot reindrifftsutøvere. Et viktig mål for prosjektet er å skape bevissthet og øke kunnskapsnivået i samfunnet om disse problemstillingene.

Avtalepartene er enige om følgende mandat:

- Utvikling av et delbart og lettfattat informasjonsmaterieil

- b. Utarbeiding av et opplegg for, og gjennomføring av en holdningskampanje i samarbeid med relevante institusjoner
- c. Utarbeiding av kampanjer rettet mot reindriftens årstider

Norske Reindriftsamers Landsforbund står som eier av prosjektet og engasjerer en prosjektleder. Det opprettes en styringsgruppe på seks personer som utnevnes av Norske Reindriftsamers Landsforbund og Landbruks- og matdepartementet. Norske Reindriftsamers Landsforbund leder styringsgruppen.

Det settes av 0,8 mill. kroner til prosjektet.

Det skal utarbeides en sluttrapport som legges fram for avtalepartene innen 1. desember 2022.

### 2.1.2 Saksbehandlingssystem for Norske Reindriftsamers Landsforbund

I Reindriftsavtalen 2021/2022 ble det etablert et pilotprosjekt for en rådgivningstjeneste for arealsaker i Norske Reindriftsamers Landsforbund. Dette vil gi flere ansatte i Norske Reindriftsamers Landsforbund, og Norske Reindriftsamers Landsforbund vil måtte håndtere et stort omfang av henvendelser fra reindriftsnæringen i arealsaker. Det er viktig at Norske Reindriftsamers Landsforbund raskt får på plass en velorganisert rådgivningstjeneste for å kunne bistå reindriften. Avtalepartene er på denne bakgrunn enige om at det er behov for et saksbehandlingssystem for organisasjonen, i tillegg til nettside som kan brukes aktivt i rådgivningstjenestens kommunikasjon og informasjonsarbeid.

Avtalepartene er enige om at det settes av 0,5 mill. kroner til dette i 2022. Norske Reindriftsamers Landsforbund rapporterer på dette sammen med den helhetlige rapporteringen om rådgivningstjenestens virksomhet i forkant av oppstartsmøtet for forhandlingene om Reindriftsavtalen 2023/2024.

## 2.2 Omdisponering av ubrukte midler på Reindriftens utviklingsfond

Avtalepartene ble 28. januar 2022 enige om å omdisponere ubrukte midler på Reindriftens utviklingsfond for å styrke kriseberedskapsfondet med 3,9 mill. kroner. I tillegg er avtalepartene enige om å omdisponere ubrukte midler på Reindriftens utviklingsfond tilsvarende 0,8 mill. kroner til en utredning om dagens situasjon for reindriften i Trollheimen.

### 2.2.1 Utredning om dagens situasjon for reindriften i Trollheimen

Avtalepartene er enige om å gjennomføre en utredning om dagens situasjon for reindriften i Trollheimen.

Avtalepartene er enige om følgende mandat:

- a. Sammenstilling og oppsummering av tidligere utredninger knyttet til reindriften i Trollheimen.
- b. Status for reindriften i Trollheimen, herunder produksjon og lønnsomhetsutvikling.
- c. Utvikling i det avtalebaserte grunnlaget for reindriften i Trollheimen og hvilke konsekvenser oppsigelser av avtaler har hatt for driften.
- d. Forslag til tiltak for å legge til rette for fortsatt reindrift i Trollheimen.

Landbruksdirektoratet skal lyse ut oppdraget i samsvar med gitt mandat.

Det skal oppnevnes en referansegruppe bestående av fire personer, hvorav to representanter oppnevnes av Norske Reindriftsamers Landsforbund og to representanter av Landbruks- og matdepartementet.

Oppdraget skal resultere i en rapport som legges fram for avtalepartene innen 1. desember 2022.

Oppdraget skal gjennomføres innenfor en ramme på 0,8 mill. kroner.

## 3 Dekning av kostnader ved tiltak som følge av radioaktivitet i reinkjøtt

Det er avsatt 0,5 mill. kroner på statsbudsjettet 2022 over kapittel 1142 post 80 til finansiering av kostnader som følge av radioaktivitet i reinkjøtt i 2022.

Regelverket for finansiering av kostnader som følge av radioaktivitet i reinkjøtt i slaktesesongen 2022/2023 fastsettes etter de samme prosedyrer som for forskriftene etter reindriftsavtalen.

## 4 Saker utenfor reindriftsavtalen

### 4.1 Landbruks- og matdepartementet

Landbruks- og matdepartementet vil legge til rette for møter med Norske reindriftsamers landsforbund om følgende tema:

- Det videre arbeidet med grensekryssende reindrift og oppfølging av Saarivuoma-dommen etter forhandlingene.
- Oppheving av midlertidig fredede beitearealer og kompensasjon av tapte beitearealer
- Forbud mot å sette ut saltstein til beitedyr og vilt i utmark
- Beiteforbud for sau i Nordfjella
- Orientering om det videre arbeidet med fjelloven
- Orientering om CWD på Hardangervidda og de tiltak som er vedtatt
- Endring av erstatningsreglene i reindriftsloven
- Plan for vedlikehold av grensegjerder

#### 4.2 Klima – og miljødepartementet – Prosjekt om ørn som skadevolder på rein

Landbruks- og matdepartementet viser til oversendt brev fra Klima- og miljødepartementet til Norske Reindriftsamers Landsforbund 10. februar 2022. I brevet viser Klima- og miljødepartementet til at Stortinget i en flertallsmerknad i Innst. 335 S (2015–2016) ba regjeringen om å igangsette en forsøksordning for forvaltning av kongeørn innenfor rammene av rovviltforliket på Fosen-halvøya og i Troms. Etter planen skulle forskningsprosjekt om forholdet tamrein-kongeørn, samt inkludering av også havørn, ha startet opp i Troms. Etter en anbudskonkurranse fikk Miljødirektoratet inn ett tilbud fra Norsk institutt for naturforskning (NINA). Tilbudet tilfredstilte ikke alle vilkårene i konkurransegrunnlaget, og da særlig knyttet til at det ikke forelå en samarbeidsavtale med et reinbeitedistrikt i Troms. En forutsetning for gjennomføring av prosjektet er at reindriften er aktiv deltager i prosjektet.

Klima- og miljødepartementet ønsker å gå i dialog med NRL og Troms reindriftsamers fylkeslag for å forhøre seg nærmere om det finnes løsninger som gjør at reindriften i Troms kan være villige til å delta i et forskningsprosjekt om tap av rein til kongeørn. Sentralt i disse drøftelsene er innretning av forskningsprosjektet og hvilke forskningsinstitusjoner som skal gjennomføre prosjektet. Rett i etterkant av årets reindriftsavtalesforhandlinger vil Klima- og miljødepartementet ta kontakt med NRL og Troms reindriftsamers fylkeslag for å avtale et møte.

#### 4.3 Andre departementers ansvarsområde

Landbruks- og matdepartementet har oversendt en oversikt over de elementene i NRLs krav som

hører til andre departementers ansvarsområde, til de respektive departementene. Vi har bedt om at departementene legger til rette for møter med Norske Reindriftsamers Landsforbund på politisk nivå når Norske Reindriftsamers Landsforbund ber om det.

##### *Kommunal- og distriktsdepartementet*

- Statlige planretningslinjer for de samiske reinbeiteområdene
- Revidering av konsekvensutredningsforskriften, slik at reindriften får rett til å godkjenne utreder og utredningsprogram innenfor reinbeiteområdene.
- Orientering om arbeidet med SRUII og krav om at arbeidet får progresjon
- Krav om at alle sti- og løypeplaner i kommunene skal godkjennes av reindriften, herunder også traseer for hundekjøring
- Mulighet for husbanklån for unge i reindriften

##### *Samferdselsdepartementet*

- Forbud mot veisalting i reinbeiteområdene
- Plan for å redusere reinpåkjørsler på vei og jernbane
- Samordning av erstatningssatser for rein drept på jernbane og satser for rein drept av rovvilt

##### *Finansdepartementet*

- Avgiftsfritak ved kjøp av tohjuls terreng-motorsykkel til bruk i reindriften
- Avgiftsrefusjon på drivstoff til bruk i reindriften

##### *Klima- og miljødepartementet*

- Hvordan oppnå den todelte målsetningen i rovviltforliket?
- Hvordan kan Klima- og miljødepartementet bidra til å forhindre ytterligere tiltak/nedbygging av reinbeiteområdene?
- Drøfting av behovet for revidering av verneforskrifter for verneområder samt behov for endringer i naturmangfoldloven slik at reindriften blir hensyntatt gjennom verneforskriftene.
- Gjennomgang av prosedyrer for fastsetting av erstatningssatser

##### *Justisdepartementet*

- Etablering av en miljødomstol
- Endring av oreigningslova

## 5 Importordninger

---

Det tollbaserte importvernet skal, innenfor de rammer som Norges forpliktelser i henhold til WTO-avtalen setter, praktiseres på en måte som sikrer reindriftnæringen et rimelig vern mot konkurrerende import.

Landbruksdirektoratet kan fastsette kvoter for reinkjøtt og/eller levende rein for slakting, som kan importeres med redusert toll, etter samråd

med Markedsutvalget for reinkjøtt og reinkjøttbransjen for øvrig. I en situasjon hvor Markedsutvalget og bransjen gir råd om redusert toll på reinkjøtt, forutsetter Landbruks- og matdepartementet at Landbruksdirektoratet tar kontakt med departementet.

10. februar 2022

Inge Even Danielsen

Viil Søyland

---

---